

Ætæte Æréine-II

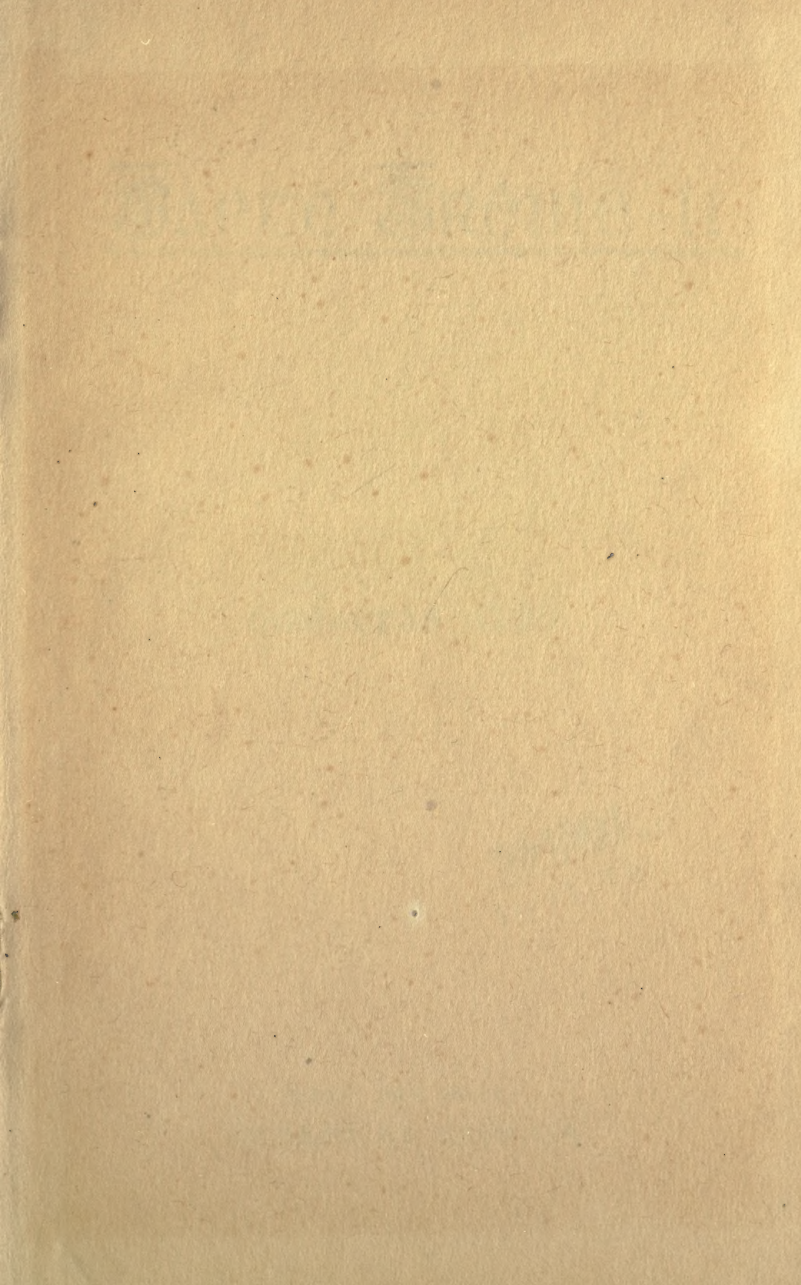
PB

1201

G3

V.2

baile áta eiat:
conrad na Æeðilge

Βαετε Βρέινε-II

ΟΙΡΕΔΑΤΑΣ 1920

554901

11. 12. 52

βαίτε άτα ειατ:
CONNRAO NA ΣΑΕΘΙΛΣΕ

PB
1201
Q3
v. 2

ΔΗ ΤΑΙΡΕΔΗ

Δη φιανν	7
Όγιάντ να Ουιάννα 1782	31
Scritura di Teodoro Dercarter	45
πλατον	65
φιλολογία:					
Cuir Cuir na Muman	83
Δ φέριλα να φέριε	88
Τοιφύερτ να Μάττα	91

ΟΙΡΕΔΩΤΑΣ 1920

ΣΤΟΙΧΟ ΝΑ ΗΥΞΟΜΙ ΤΟ ΨΑΙΔΙΟ ΝΑ ΨΑΙΡΕΑΝΝΑ :

Com. 8. (1) " Τίη αν άιη "

.1. Ράτομαις ό μούριάν, ι ζκαταίη
να μαρτ ;

(2) " Όάλ ζκαρ "

.1. Ράτομαις άζαρ, ρα Όύν θεας.

Com. 9. (1) ' Sean-Όύν να ηζαίι "

.1. αν θηράταιη βενεοιερ, ο.ο.ο.,
άε κιαε ;

(2) " moling "

.1. μιέαί ό μυρέαδα, θμορνα ;

Com. 15. (1) " ζαοί να ηζαεθεαί "

.1. Ράτομαις ό ερμαόλοιέ, ι μαζ
ερομτα ;

(2) " file ρυαρ "

.1. Ράτομαις άζαρ, ιηρα Όύν θεας.

Ροιηητ άιρτί ειτε τάη ψαίδο ψαίρ το ρειοθ
αν ναίηαιτ λειρ άρ αν οίριζ ιαο.

ΡΙΑΔΡΑ ΕΙΛΞΕΑΔ.

AN FIANN.

“Eol dom reancur féine Finn
Re né toigeáda in Tailginn
Ó né fersura neartmoir
So né Oirrin ilmeádaigh.”

—Duanairé Finn.

Inn an treanaimhir, na céadta bliadain ó foim, pul mar táinigis pádrais so héirinn do máir san tír seo an tpeam gairceamail rin ar a dtugtar an Fíann. Is iomda tpeam gairceamail do bí i héirinn ó foim anuar, is iomda laoc a troid so calma agus a fuain báir so neamfraitéiorac ar son raoirre a tírin dútcair, is iomda raoi foglumta a cáit a beata as reirúad léiginn so dútraéac ar fead an ama rin, is iomda file agus báir a cum agus a feinn a dánta d’uairlib agus d’anuairlib na tíre; acé laoié níor calma, nó raoite níor foglumta, nó filide níor clirte, ní rabadar le faáil san tír seo, ná i dtír ar bit eile ó báir Oirrin mac Finn an duine deiréannac den féinn.

O’r inár dtír féin do máir na daoine árdaiseanta ro, réaró is luá is cóir dúinn pior a dtreite agus a n-imteáda a beit agann. Agus duine ar bit a léigear na réalta agus na laoié fiannarbeáda atá com fairring rin, ní hé amáin inn na lámreiribníd atá i dtairce annro agus annró, acé inn zac ball den tír a bfuil reancairde le faáil ann, ní beiró ré gan eólar ar cúro éigin de rtair na héiréann. Beiró adbar rmaointe aige, agus adbar bpiro agus átair ffeirin, nuair a cumnigear ré nac raib de mírneac inn an Rómánae rannac, an píogaéc ba mó comacé da bractar mam san raoal, don cup irteac a déanam ar an dtír seo le n-a cup pá n-a rmaéc, agus nuair

a tuigfeadh ré agus b'é an píann an t-aon rud amháin a bhí a' n-íosáil Éireann leis an tír a còirneadh ar fóirneadh eadtrann.

Ní furas eolair cruinn d'fásáil ar go leor rudaí a bhaineann leis an bhféinn. Cía cúir ar bun iad? Cía an t-am ar cuireadh ar bun iad? Ní abraim nac bhfuil fuarcailt an dá ceirt rin le fásáil inna seanleabhair a' d'asur dá n-abraim, níor bhíor dáam é. Tá eolair, a'c ní heolair cruinn é, mar is minic leabair nó r'eéal a'g bhéasnuadh leabair nó r'eéal eile. A'gur ní i d'asob na gceirt rin amáin atá an loct rin ar na seanleabhair. Nuair cummigeadh tú i gceart air, ní hiongnadh ar bit é. Tá tíorá eile ann, a'gur níor crádhad is níor réadhad iad mar do crádhad Éire boct, a'gur ní a'c fírbegán le n'innint a'g cur aca ar a d'árla ionnta ón gcead doir go dtí an t'ear doir. Ní móir r'púdhadh dian a'gur léirneadh iomlán a d'éanam ar na téadannaib reo go léir ionnur go bhéad'fadh an bhéas a'gur an fírinne a d'eigilt ó céile. Sin é an uair beirar i ndan an dá ceirt reo a réirtead.

A'c beirtear, nuair nac féoir linn a innint cía an t-am a cuireadh ar bun iad, agus féoir nac raib a leitéir ann ar c'or ar bit. Beirtear a tuilleadh, nac bhfuil in' na r'eéaltaib a bhaineann leo a'c r'eanr'eéalta a'g tráct ar na déitib bhéige a bíod dá n-ad'fadh in' an tír reo roim' tead' r'ádh'raic innit, a'gur agus b'amlaid a cúir na manais an cru' nuadh o'ra ro leis an r'ean-éiredeam a cúir ar cumine na ndaoine. Is féoir go bhfuil cur den fírinne in' an tuairim rin. Is dóig go ndéanfadh na manais a ndiceall leis an r'ean-r'ead'fadh a cúir ar g'úl. Is dóig go raib go leor r'eanr'eéalta den éineál rin tuar i n'éirinn fadó. A'c an g'p'ut'uirgeann an méir rin nac mbéad cumine ar bit ar f'ao'ar daoine r'ao'alta? An g'p'ut'uirgeann ré nac n-innreoc'ar'be r'eéalta ina d'asob? An g'p'ut'uirgeann ré nac raib g'air'ed'ig t'reann'ara i n'éirinn le linn C'ormac mac Airt a beir ina á'p'irí?

Le rceal gearr a d'eanam den rceal fada, an scrutuisgeann ré nár máir an fíann?

Má'r mian linn an ceirt rin a réirdeac ní móir dúinn cumniugad ar an gcaoi a raib mórtír na hÉirpa i dtoras an céad doire. Déir a tuillead le rád aghainn amac annro ar na déitib b'éise aghur ar an mbaint atá aca leir na rcealtaib fíannardeacta.

I dtoras an céad doire bí impireact móir ag an Rómánac. Bí an Iordáil, an Spáinn aghur an Špéiz aige. Bí curd máit de iarctar na hÁria fá coir aige. Bí tuairceart na hAifrice fá n-a rmaect. Ćroio muintir na Šaille go calma ina aghar, aet b'éigean doib zéillead fá deirad. Rinne ré amur ar an mDreatain aghur cuir ré raoi n-a rmaect í. Annrin do rtao ré. Cao éuige?

An amlaró nár b'iu leir Alba aghur Éire a cur fá n-a rmaect? Nó an amlaró do bí arim ar bun inrna tíortáib rin, an fíann cuir i gcar, le maó a coraint ar an námair, arim a bí déanta ar Ćroio, arim a raib taoirig éirte air, arim a bí i ndán an fóo a fearam i n-aghair an Rómánaig cumaraig féin? Ir doig go raib arim den éineál rin ann; muna mbéad go raib, níor b'ada go mbéad na tíortá rin go léir fá n-a rmaect, go mórmóir nuair do bíoó na Picti (Albanaig) aghur na Scoti (Éireannaig) dá buarórad. Ir iomda cae fuilteac a tugad roir na Rómánaig ar taoó aghur na Ćruicnig aghur na hÉireannaig ar an dtaoó eile, aghur an duine a léig rtair na haimpire úo, tá a fíor aige nac ag na Rómánacáib do bíoó an buaró i gcomnuide. Rinnead balla móir roir Alba aghur an Dreatain ó mair go mair, leir na daoine fiadóine a coinneál amac, aghur cuirad arim móir á fáire. Ní raib don máit ann. Léimead Ćar in gclairde, aghur do hairgead aghur do creacáó an érioc arir. Ir doig go n'oeirnad bearna ran mballa. Ar cuma ar bit, do rinnead balla eile i gceann tamail aghur Ćrutuisg ré go díreac com úpáidesé leir an gcead ceann.

An té a d'éarráð nac' faib' arim ar an t-aoib' eile den élaíde rin, nac' faib' cleactaó maic' ar éosaó ag an arim rin, nac' faib' taoiriúg' éirte, déanta ina bun, nac' faib' órduígaó maic' ari' agus ar an t-oir' a t-áimig ré ar, ba tuine gan éiall, gan tuigrint é. Tá pé com' foileir le bor' do láime go faib' sac' uile nio' dar áirimig mé ann, agus munar' b'é an fíann an t-ainm a bí ar an arim rin cia an t-ainm a bí ari'?

Ác't nílmió taoib' le buille fa' tuairim den éineál rin. Tá agusinn, mar' dubhaó ceana, go leór' reanleabair ag tráct' tar an b'féinn, agus cé nac' fupar eólar' cruinn a baint' arta, ir' féirir' a féicrint' ó na hannálaídeib' agus ó leabhair' eile gur' éireo' reiribneoirí na leabair' rin ran' b'féinn. Ir' fíor' náir' reiribhaó na leabair' rin le linn na féinne. Níor' reiribhaó iad go ceann na gcéadta bliadain ina diaib' rin. Ác't an méio' a baineas' leir' an b'féinn ionnta, tarraingead' ar leabhair' níor' rine' fóir' é, nó reiribhaó leir' na filiróib' nó leir' na hollamnaib' é, agus bí ré' aca rin, ní ó leabhair' ác't ó meabair' a gcinn. Inr' an am rin, b'feair' go móir' an meabair' do b'ioó ag na daoimib' 'ná mar' atá anoir', agus an éuro' aca a éuar' le filirdeac't nó le r'tair' nó le r'úige, b'éigean' doib' dá bliadain' déag' nó níor' mó' a éiteam' ag foíglaim' agus ag ríorfoíglaim', nó go mbéaó' reaneólar' na rean' de íglaimmeabair' aca.

Atá agusinn fóir' reairte ar fuo' na tíre áiteada' a hainmnigead' ón b'féinn nó ó taoireadaib' na féinne. Do b'féirir' liom a lán aca a éur' fíor', ác't níl r'úige agusam' annso. Tá r'iaó ann agus ir' leór' liom rin. Muna faib' an fíann ann cia uair' ar ainmnigead' na háiteada' rin?

Maroir' leir' an litirdeac't fíannar'deac'ta: ir' fíor' go b'fuil' go leór' innti' nac' cóir' a éiredeamaint. Ác't deir' an Doctúir' Céirinn inr' an b'fóir' feara' "ní faib' ríogaó ran' bit' ir' nac' reiribhaóirde' ré linn na r'ágántaóca' reoil' dá n'gairtí fabulae (fínnr'ceálta)." Ir' fíor' rin, agus ir' fíor', r'feir'rin, cé nac' é ainm' na

rágántaéta atá ann anoir, go sgeumtar aghur go reibhatar ceálta ar ceát na síinne, aghur nac bfuil ran sgeur ip mó aca aét finnreéalta. Ar an adbar rin, má léigimio cunnair faoi fionn nó Oirín nó Orcair, aghur ceát ar d'raoideacé nó ar gniomraib móra nac bfeadfao duine raogalta a deanam, ní gába duinn gac ruo dá léigimio a ceirdeamaint, aghur ní gába duinn, aét an oirca, a ráo náir máir fionn nó Oirín nó Orcair. Do bfuirar duine a cur ar neimio, dá noéanao bfeag nó aibéil den troir rin é.

Tuigimio uime rin go raib i n'éirinn raoo d'ream a bí i noan an ród a fearam i n-agair an Rómánaigh, aghur tuigimio ó na reanleabraib gur b'é an t-aimm do bí ar an d'ream rin an fíann, go bfuil go leor ceéalta aghur laoite aghur dánta le raáil ina dtaob, go bfuil cur do na ceéalta síor, aghur an cur eile díob bfeagac, nó buo óra a ráo go bfuil na bfeaga aghur an síinne com meapca rin nac furar iomlán na síinne a baint amac.

RÍAGLACA NA FÉINNE.

Ir pollur ón méao rin rómam nac daoine gan mirneac do bí ran bfeinn. Aghur feicfar ó na ríaglacab reo 'mo diao, go reiruidicé a mirneac go dian pul ma nglacaoi iao ran rluag deagclúac rin. Bí deic scoingill le comlíonaao aghur an iarracoir, aghur go dci go scoimlíonaao ré iao ní glacfaide é. Seo iao:

1. B'éigean dá acair ip dá mácair ip dá ceir ip dá gaoltaib rlanao a tabairt uca nac n-iarracao ríao ráram ina bap, dá marbcaoi é.

2. B'éigean do beir ina file, aghur dá leabar deag na filideacá a beir deanta aige.

3. B'éigean do fearam go dci a glúna i gclair, aghur raic aghur maide gearr ina lámab aige, aghur

bíod naonbair fear naoi n-íomairé uairé agus naoi pleasa i lámh saé rir aca, agus cáitroir na pleasa leir i n-éinfeadé, agus b'éigean do é féin a coraint leir an rciad agus an maide.

4. Cuirteí tuid an scoill é agus a folc figte, agus cuirteí an fiann uile ar a tóir, san dé an t-aon ériann amáin roir eirean agus iad i dtorac; dá mbeirteí air goirde é agus ní glacfaide san b'féinné.

5. B'éigean do a curó arim a coinneál rocair san crataó ina lámh.

6. Ní glacfaide é dá rcaoilteí d'aoi dá folc san scoill.

7. B'éigean do ruc ar maide érión san a b'ireadó.

8. B'éigean do léimneac tar an gcracóib a béad com háro le n-a éadon, agus cromadó fá'n gcracóib a béad com híreal le n-a glúin agus é rin a déanamh ar a t'réimrít.

9. B'éigean do, agus é ag ruc, dealg a tarraing ar a coir le n-a lámh san rcaó a déanamh ina ruc.

10. B'éigean do a mionna a tabairt go mbéad ré uilear do tairéac na féinne.

Ní mionna ar bit na fianna a beir lútmair, lároir, m'neamail, árdairéanta foglumta, clirte, agus na coingill rin orca. Bí rcaó rcaor ó saé ruc a ban leir an dtreir ar r'iolruig rcaó uairé, agus ar an adóbar rin ir orca féin agus ar a gcompánacóib do bíod a rcaomh. Bí rcaó foglumta, saé fear aca ina file. Bíod lámh lútmair lároir aca, nuair coir-neócáoir iad féin ar na pleasaib. Bíod na cora com lútmair leir na lámhaib, nó ní béad ionnta na realgairí a fárucaó. Ní béad rcoilteaca ar an b'fear a ériomadó fá'n gcracóib, agus ba éadrom r'ubalrcaó fear an maide érin. Ir corimail nac nglacfaide móran de luét na hamr'iré r'eo inran b'féinn.

Adé tá a tuilleadó ann. Bí déiré nóranna dá gcleadéadó inran b'féinn, agus b'éigean do saé ruine

aca g'eallamaint a t'abairt uair' go leanrao' ré de na nórannaib' rin. - Seo iao.

1. Gan don r'p'ré a iarrmao' le mnaoi, aet i a to'ga'o' ar a' dea'g'be'araib'.

2. Gan bean do r'áru'ga'o'.

3. Gan duine d'eiteac' r'á' b'ia'o' ná r'á' m'aoim.

4. Gan teiceac'o' ó naon'bar' laoc'.

B'ia'o' n'ora' ion'molta' eile aca. An t'é a léig' na r'eá'alta' fianna'rd'eac'ta, ir' eól' do a' lán' aca. Ní haon' do'car' iao' a' éur' i' g'com'ór'tar' le n'órannaib' tíre' ar' bit' eile' in'ran' am' é'ea'ona. Ir' r'ioir' go' r'iaib' d'ro'c'n'óranna' aca, aet' ní' r'iaib' an' C'p'ie'de'ain' aca, a'gur' ir' r'ioir', r'p'ie'ir'in, g'ur'ib' ion'gan'tac' an' t'ri'b'ial'tac't' a' b'í' in'rna' dea'g'n'ó'raib'; b'í' r'ia'o' n'ioir' go'ire' don' c'p'io'r'ta'm'lae't' ar' go' le'oir' be'ala'c' 'ná' d'aoine' á'ir'ite' a' b'e'ir'eann' c'p'io'r'ta'ir'ó'te' o'r'ta' r'e'm.

GEARRCUMHTAS AS AN STAIR.

B'í' Á'p'ro'p'í' i' n'é'ir'inn' ran' g'cé'ad' do'ir' d'á'rb' ainm' r'ea'ra'd'ac' r'ea'c't'na'c'. B'í' b'e'ir't' mac' a'ize, a'gur' an' mac' do' b'ó'ize, b'í' r'é' r'uo' be'ag' r'ia'd'áin. D'p'ás' r'é' te'ad' a' a'tar', a'gur' é'ua'ir' r'é' go' d'tí' an' f'iann' a'gur' do' g'la'ca'o' ir'te'ac' innti' é. Ní' r'iaib' cáil' ma'it' amu'ig' ar' an' b'f'e'inn' an' uair' rin. N'ioir' b'ain' r'ia'o' le'ir' an' Á'p'ro'p'í'g'. Rob'á'la'ir'ó'te' nó' ce'ite'ar'na'ig' co'ille' do' b'í' ionnta. I' g'ce'ann' ta'ma'll' r'ua'ir' r'ea'ra'd'ac' b'ár. R'ua'ir' an' mac' ba' r'ine' b'ár' ta'ma'll' ina' d'ia'ir'ó' rin' a'gur' to'ga'o' r'ia'ca'ir'ó', an' mac' r'ia'd'áin, ina' Á'p'ro'p'í'g'. Nu'air' r'io'ga'o' é' n'ioir' d'ea'r'ma'ro' r'é' an' f'iann'. C'um'm'ig' r'é' ar' a' n'oe'ar'na'd'ar' air' a'gur' é' ina' ce'ite'ar'na'c' co'ille. To'g' r'é' iao' ma'r' f'lua'g' te'alla'ig' a'ize' r'e'm' le' r'tao' a' éur' le' g'ac' e'ag'co'ir' ran' tír' g'ur' le'ir' an' tír' a' co'ra'int' ar' f'ó'ir'ne'ar't' e'ac't'rann. C'uir' r'é' M'ór'na' ma'r' t'ao'ire'ac' o'r'ta. Ba' ar' Co'nnac't' do' M'ór'na. Nu'air' r'ua'ir' M'ór'na' b'ár' do' ma'ir' an' t'ao'ire'ac't' a'g' a' t're'ib'. B'í' ce'á't'ar' t'ao'ire'ac'

díob i ndíaró a céile ann. Annrin fuair Fíann Ulaó an lám i n-uachtar, agus bí cúpla príomhtaoirleá ar Cúige Ulaó oíra. Ina díaró rin bí an taoireadé as beirt nó triur Muinneaé i ndíaró a céile.

Fá d'eireadó do glac Tréanmóir Ó Baoirene an rúg-féinnrdeáct. Ba ar Cúige Laigean do-ran: ir maí a tuill pé a ainm, mar bí pé móir, agus tréan ar gac bealaé. Adé níor taitníg seirean ná a t'read le Clainn Móirna, agus ón am rin amac ba minic eapanta roir Clann Móirna agus Clann Baoirene. Táinig Cumall i ndíaró Tréanmóir, agus bí an fíann uile fá n-a cúram ar fead feadé mbliadna deas. Conn Céadéataé a bí ina ároiríg as an am rin, agus d'éiríg impearán éigin roir é féin agus Cumall. Taobuig Clann Móirna le Conn agus tugad cat fuiltead as Cnuca i gContae Áta Cliaé. Do marbadó Cumall ran gcat. Do gabó Soll mac Móirna an arófiann-aidéadé ann rin go ceann deic mbliadna nuair do b'éigean do i a tabairt ruar do fíonn mac Cumall. Do lean an eapanta roir an dá clainn rin, agus i ndeireadó na seirbe, do b'é an eapanta agus an t-impearán rin ba éionn triocair le Cat Gabra mar marbadó curó maí den féinn agus mar reaireadó an curó eile díob go deó.

Díob an fíann mar arm as an ároirí leir an tír a éoraint ar náimróib agus ar allmuraéaib, le corc a cur le gac éagóir, agus le cóir agus cothom a searam do gac éinne, agus díob tuarpartal maí dea. Ó Samain go Dealltaine do bíoir ar ceatramain ar searab éireann. Bíoir reairte ar fuo na tíre, agus é d'ualac ar muinntir an tíge ina mbíob ríad bíad agus deoc agus gac fuo eile dá dteartuigead uata a folátar dóib. Ó Dealltaine go Samain, ní bíoir mar rin. Do bíoir taob le torad a reitge mar páig. Díob an feoil mar bíad dea, agus díolaróir na croicne. Ir iomda reéal greannmar adá ann i dtíob na reatg seadna.

Maíon le biað, níon ðeacair iad a fáram, mar ní itíoir aét an t-aon ppoinn amáin i míc an lae, agus ir ran trácthóna d'itíoir í. Nuair a bíoir as feilg éiríoir an biað, feoil na mbeiríðeac, le na fearb-fozantaib zó d'í tulac áiríte, a mbíod coilil agus uirce agus porrac i n-aice léi. Bíod ar na ziollaib an ppoinn d'ullmugad. Mar seo do ðeanaíoir é.

Éirí ríor teine móir. Éirí zó leór cloc irteac ran teiníð. ðeantaí curó ðen feoil a bhuic ar ðearaib of comair na teinead. ðeantaí dá poll móra ran talam agus líontaí le huirce iad. Éirí an curó eile ðen feoil irteac i bpoll aca ro. Annrin do éairtí irteac na cloca ðearza ar an teiníð inran bpoll céadna, agus leantaí ðen obair seo zó mbíod an feoil bhuicte. Ní beas linn mar teirt ar na neitib rin na puill dubloircte atá le feicrint i n-áiteacáib zó póill.

Éisead na laómaró annrin agus bainíoir a zcuró éadai zóib. Do níóir iad féin ó ðonn zó baicir ran ðara poll.

Do tíormuigíoir agus éumlíoir iad féin i zcaí naé mairead píoc ðe túipe na feilge orca. Do fuidíoir annrin agus éairíoir an béile. Nuair bíoir féir do tózað ríad rianbota doib féin agus córuigíoir a leabtaca. D'ionzantaé iad na leabtaca céadna, rraic ðe ðarraglac crann ar an ðtalam, caonac of a éionn rin, agus úrluacair i n-uacrar. I n'oomnac, má fuair ríad rámcóolað annrin, bí pé raótruígte sca.

Nuair do bíod zac ruo zó ruamínearac, ní bíod aét trí cata ran b'féinn, agus trí míle fear ran zcat. Aét, nuair bíod cozað ar ruibal, nó ruo ar bit eile as cur ar ðon áirí zó do múinntar na héireann, do bíod feacé zcata as an ní z'féinníð, agus ní bíod aon teóra leir an umíir do bíod ran zcat.

NA TAOISEACÁ BA MÓ CAILL.

Iy iomróa taoiseacá agus oifigeacá do b'íod fa'n rí-
féinnid ón scaitmíleacá do b'íod of cionn cata go dtí an
taoiseacá naonbair. Agus nuair a éitair inna rceal-
taib é dá luad le duine go mba fear comlainn céad
nó naonbair é, ní hé iy iontuigste ar rin sup le n-a
láim féin a marbócaó ré céad nó naonbair, acé iy é iy
iontuigste ar go maib céad nó naonbair faoi.

Do b'e fionn mac Cumail an taoiseacá ba mó cliú
dá maib maib of cionn na féinne. Ní maib ré acé ina
buaicail ós nuair marbuisgeacá a atair, agus b'éigean
dá mátair na coilte a tabairt uirtí féin d'easla go
marbócaoi an sarúr beas. Iy iomróa rin zába a
nóeacáir ré tríd agus é ar a cóiméac amearc na
scoilte. Na beiridís ríadaine tarc timceall air,
earbair bíd agus tige air go minic, agus a náimíde
i gcomnuíde ar a lois. Acé bean glie a bí ina mátair.
Cuir rí d'ualac ar ríuinéir ásur a d'éanam dí féin
agus dá mac i láir cainn móir. Rinne feirean an
obair go clirte dí. Rinne ré é com maic rin iy nac
n-aicneocá an trúil ba géire puo ar bit ar ceair
leir an scrann rin tar don éann eile dá maib ran
scoil. Ansin nuair a bí sac uile puo ríeró aige,
d'iar an bean an tuas air, sup teartuis uaiti buille
beas eile do bualaó. Da mó é a muinigin rin airte
'ná a muinigin rin ar an ríuinéir, mar feicpar. Cug
ré an tuas dí, agus nuair a cug, do buail rí an buille
beas air-fean, agus bain rí an ceann de. "Da hin
é an tuas ar láim an traoir, agus iy maig a taobuisgear
leir na mná."

Fá deireacá fuair an mátair bá. Deirtar sup
b'amlaíó do bí na náimíde ar a lois. Bí an beirt
buét ag d'éanam ríompa ar a nóiceall. I gceann
tamail bí ré ag teacé go ríeruaró ar an mnaoi buicé
agus cuir fionn ar a d'ruim í. Ar go brát leir, tar

enocaidh agus gleann-taidh agus troid na coillicidh, agus má fuair an t-reannmáistir o'pocúraro ó na dealgaidh agus ó na reeacaidh agus ó puodaidh neimneaca eile níor móchtuis Fionn é. B'i puo eile as cup ar do. Aet i n-deireadh na reobide nuair a b'i ré imtighthe glan ar amaire a námad, o'éirigh ré tuirpreac agus do rtao ré. Agus nuair a fil ré an máistir a cup ar an o'talam arís ní raib aet a dá loisain le fa'gáil aise, agus do cait ré irteac i loc iad. Tá loc den ainm rin ann agus b'éirioir sup mar riúo fuair ré an t-ainm.

Rinne mé dearmad beas. Ní Fionn a b'i air i do'oraé, aet Deimne. B'ioo buacailli eile ina cúrdeacta agus cup riad Fionn air de b'uis é beic fionn.

Cait ré tamall maic ina diao rin ina giolla as file a b'i ina comnuide ar b'ruac na bóinne. B'i b'raoán ran abainn rin, b'raoán an feara, agus b'i Finnéigeas — b'é rin ainm an file, — as iarraid é do gabáil. An céad fear o'io'rao spem den b'raoán reo, beao an fíor aise, agus b'i ré i o'tairngireact sup fear a mbéao Fionn mar ainm air a o'io'rao é, agus a mbéao an fíor aise. Sil an file reo sup do féin do b'i an fíor i o'tairngireact.

Sa deireadh tair tall do gabao an b'raoán, agus do horuigeao do Deimne é a b'ruit, aet san spem de a ite. Rinne Deimne mar dubrao leir, aet nuair b'i ré as cógáil an b'raoáin do o'ois ré a méar agus, ar no'ois, cup ré ina beal i. O'fiarpuig Finnéigeas de ar it ré don spem de agus minig Fionn an reol uile so leir do. Tuig Finnéigeas ar an móiméat sup b'é an fionn ceart a b'i aise annsin, agus tuis ré an b'raoán uile do. Ina diao rin cuaro ré so Teamair agus tuis an t'á'ro'pí an rí'g'féinnideact do, agus b'i ré ar feol na b'rao'ca so ceann ab'rao.

Do réir na reanleabair, níor cait Fionn a beate uile i n'éirinn. Cuaro ré so tiorc'aid eile. Rinne ré p'p'iorúnac de Rí'g na Sacran, t'p'oro ré i n-agaio Rí'g na Spéige, cuaro ré com' p'ada leir na h'indiacaidh

ran Domán Toir agus cuir ré an Dania fá éior. Ir fupar a aicniugad nac bfuil ran méro seo aét cumadóiread.

Ir deacair tuairim éruinn a baint amac i dtaob meannan Finn. San ampar do bí deagtréite ann. Bí ré rial flaiteamail. Bí teac breag ornádeac aise agus bíod fáilte poim an deorade ann. Bí ré mipeamail epóda, deagbéarac. Da maít an realzairé é. Bí fior agus foglum aise. Bí gliocar agus epionnaét ann. Aét ina déro rin ir uile bí tréite eile ann. Bí ré diozalac. Bí ré zangardeac. Bí ré san truaq. Ní déanad ré an cotrom i zcomnuide. Da méad a féile ir a flaiteamilac, a epódaét agus a deagbéara, ní féoir linn san cumniugad ar bap Diarmuda, agus caicrimio a domáil zur cládaire epiochnuigte an duine a déanpad an clear a pinne fionn an oirde poim Cat Cruinnmóna.

Seirear mac a bí aise. Bí Oirín agus feargur firbéil ar beirt den seirear. Da file Oirín agus deirtar nó deirti zurb'é a cum upmór na laoite fiannardeacta. Ní féoir rin beit amlaró, améac. Da ndéantaoi an uair rin iad, ní tuigfíde anoir iad. Seo cúpla líne ar dán atá curta i leit Finn:

Cettemain cain see ro fair and cucht
Canait lum laio lain dia mbeith laigais ann.

Tá dánta azainn a cumad ruar le míle bliadain ó poim, agus ir deacra zo móp ourd aca a tuigrint 'ná an dán rin tuar. Ir é an fear léiginn a tuigear leatfocal an t-aon fear amáin atá i ndán ciall a baint arta, agus ní annam a fáruigear riad an fear léiginn féin. Aét na laoite fiannardeacta, tuigead Saedilgeoir ar bit iad aét amáin fiopcorrfocal. Ir pollur ar an méro rin nac é Oirín a repíob na laoite. San ampar, bí ré ina file, aét nac paib zac fiannarde eile ina file com maít?

Bí ré ina fear móp, láoir, tréan. Da maít an

reataíde é. D'eirleadh ré ar an bhfiadú allta, agus i r uime rin a fuair ré a ainm, oir i r ionann "or" agus "laos fiadú."

Tá laoi deas ann i dtuais a tuair go Tír na nÓg. Bí an fiann, lá, as feilg ar bhuaic loca léim, nuair carad óighean oirca. Bí sí as marcardeact ar eac bán. Miam Cinnóir a bí mar ainm uirtí, agus ba maí t'feil an t-ainm rin ví.

"Da d'eirge a spuas 'ná an rór
Da gile a ríod 'ná eala ar tuinn."

Do fíapruigeadh ví fát a tuair. D'freaasair sí go dtug sí reas i r spás a croidé o'oirín agus gur fá n-a déim do táimic sí.

Leir an réal a giorruigeadh o'imtíg Oirín léi go Tír na nÓg. Cait ré cúpla céad bliadain ann rin, aet i-ndeirleadh na dála, táimic catuigeadh air. Ba maí leir an fiann a feicirint arís agus o'iarf ré ar Miam é leigeann abailé. Tug sí an ceas rin do. Gléarad an t-eac bán do, agus duirad leir san a cor a cup ar talam na héiréann. Dá ndéanad ré rin caitead ré panaet innti agus ní tiocfad leir teact ar air go Tír na nÓg go brát.

Táimic Oirín abailé go héirinn, aet, da méad a éuarpuigeadh, ní raib trát ná tuairre na féinne le fagáil aige. Carad leir garra fear i n-ait éigin agus iad as iarrad leac mór a tógáil. Bí sí rótpom doib, agus nuair a connaic Oirín an d'eam san maí, do glac truasg doib é, agus éom ré anuar ón diallad leir an leic a tógáil. Ba beag uad an leac mór rin a caiteam "react bpeirre ón áit," aet monuar! do bhur an giorca, do tuit Oirín ó muin an eic bán, agus do fásad ar an talam é ina feanóir "go lag tláit." I r mar rin do péir na n-ugdar, do carad le pátriac é, agus o'innir ré don ilaom na réalca agus na dánta,

agus cuir b'pógán, an reiríobairde do bí ag pádraic
ríor i leabraitb iad.

Ní gába dúinn a éiredeamaint sup máir Oirín dá
céad bliadain i dtír na nÓg ná i dtír ar bit eile,
cum b'póg an reíl reo a daint amac. Tá pé cinnte
go raib éiríortairde i n'éiríonn ionn teact pádraic
innnti, cé nac raib móran díob ann. I' d'óig go raib
manais agus r'asairt ann nuair a bí éiríortairde ann.
I' d'óig supb amlaró do carad Oirín nó Caoilte nó
duine éigin eile de iarmair na Féinne le r'asairt nó
manac díob ro, agus sup reiríobad na reáalta
mar rin.

Maroir le fearsup fírbéil nó fínnbéalac, nil an
oiréad céadna le ráó ma táob agus do bí i dtaob
Oirín agus fínn. Act ba ríle maí é. Deirtar go
raib pé níor fearri 'ná fíonn agus ná Oirín féin.
Nuair a bí fíonn ar tí Soll mac Mórna a marbad
go fealltac agus Soll ina éodlad, dubairt fearsup
nar éairt agus narb feileamnac do rin a d'éanam,
agus cuir pé i scumne do sup "buaine blaó ná
raogal."

Bí mac ag Oirín d'arb ainm Orcar. Do b'in é an
laoc san árbéil ná b'péag. Ní raib don maí i b'fíonn
féin i scómórtar leir. Cuaró Orcar go hálbain, go
Saerain, don f'raingc agus do go leór tíortá eile,
agus cuir pé r'mact ortá uile go leir. I' cor'mail
nac ríor an méro rin. San am'ar ba éróda an laoc
é, agus i' ionda gníom saireó do punne pé i n'éiríonn.
I' mímé do ráruig'í laoié t'reanmair eile act níor
ráruigead ar Orcar ariam. Marb'ugead é rá d'eiréad
i scat Sabra agus i' annrin punne Oirín an laoi
b'pónac rin "móir anoct mo cumá féin," mar a
n-innreann pé dúinn nár cuir pé féin r'um san raogal
ón lá rin amac.

Ba de Clainn Óaoirne do na taoiréacáib reo rómam.
Act bí clann éliútac eile ann, Clann Mórna, agus
ba den clainn rin do beirt taoiréac eile .i. Soll glan-

béimeannac mac Mórna agus Conán maol mallaéac mac Mórna.

Níl ráruagad Šoil le rašáil. Tearbáineann an lespainn rin nári cladaire é ran žcač. Déanann ré pur eile ppeirin. Cuirpeann ré i n-iúl dúinn go raib ré žlan inr žac bealac. Ni raib don feall ann. An oróce úr a táinic Fionn euiže le n-a marbadaž agus é na córlad, nuair dúirig ré ořuagařin Fionn comřac air. Ačt nuair ořeac ré čarč, čonnaic ré go raib ré i ráinn aš rluag Šoil. B'eižean dó coimřce Šoil a iarraróž agus čeapó do řinne an laoc ářo-meannnac rin ačt é a čiočlacad go oči čeapčlar rluag řeimne Laižean, i n-ait a marbča, pur a čuill ré go mařt.

Ni hé Šoil an t-ainm do bi air i ořořac ačt adó. Šomead ran čřuil i žcač Čnuča é, agus bi ré ar leačřuil ar rin amac. Ar an adbar rin, cuirpead Šoil (ionann šoil agus čaoc) mar lespainn air.

Iř dubac dóbřonac an pur é cuimniugaž ar řeal a bair. Bi Fionn agus Clann Đaořřene i žcomniurde ar a lořř, agus řa đeřpead, do řagaž é řan rluag, řan burđin ar čaob čairřře čřuarde. Ni raib řřeim le n'ite aře, agus maroir le đeoc ni raib aře ačt uřře řřiřč. Bi a đean i řčurdeacč leiř, agus mol ré đi imčeacč. Ni imčeacž. Đubairč ři nac řčarřad ři leiř go đeo. Bi a naimde aš teannaž iřčeac air, ačt ni raib mař đoiđ ann, če go raib ré řan biaž řan đeoc ar řeaz čřiočad lá. Čom řađa agus mařř a nearč, čuř ré an mallačt agus an buille uaró i n-ėimřeacč ačt monuar, "čeižeann čaičeam ann žac niđ," agus řářuižead air řa đeřpead. Đřeapř liom é 'ná Ořčar řeim. Đřulainř ré řianta, čřuađčtan agus oič čairře, ačt nior řeill ré ariam đ'adon pur.

Maroir le Conán ni raib ann ačt amadán agus cladaire do řeř řealčta airite. Ačt ni mar řin do biđ na řealčta i žcomniurde, agus ča čřuč eile le rašáil ar čuarřře Čonán ran řčuro iř řine aca. Bi

ré maol san bhréas, do réir maolte éinn agus maolte
 aigne, áct ní raib ré san mírneac, agus leir an
 fírinne a rá, is follur ó na nuarcéaltaib féin go
 raib tréite ann náir péirctis le bollrcairneact nó le
 leibréact.

CAT CHUÇA.

Conn Céadéatac a bí ina ábropis nuair tugad
 cat Chuça. Duó máit le Cumall, Muirín Muncáom,
 ingean Taró mac Nuádat, a pórad agus d'iar
 ré ar a hatair i áct do heitigead é. O'pudais
 ré leir annsin i i n-aimdeoin a saolta. O'pudis an
 an tábropi a tabairt ruar, agus nuair nac ndéanfad
 Cumall an puo rin air do éruinnis ré a fluaigte ina
 agharó. Tugad an cat annsin, agus marbuidgead
 Cumall. Tráctann an curó eile den rcéal ar
 imteacta Deimne óis.

CAT ŠABRA.

Is i n-aimirín Cairbhe mac Cormaic mac Airt
 do tugad cat Šabra. Bí ingean áluinn as Cairbhe
 dárb ainm Sciamfoluir, agus bí sí le pórad le
 Rís na Déire. Áct níor taitnis rin leir an b'féinn;
 b'feair leó go mór i a beit ina mnaoi as duine aca
 féin, agus bí de dhánaact ionnta go dtug ríad a roga
 don rís, Sciamfoluir a tabairt dóib féin, nó ríde
 uinge d'ór burde a tabairt ina héiric. Do glac fearis
 mór Cairbhe, agus éruinnis ré fluaš mór leir an
 fiann a míllead go deó. Capad an dá fluaš ar a
 céile as Šabair i n-aice le Baile Áta Cliat. Is
 annró do bí an leatrad agus an leónad. Do
 marbuidgead Cairbhe agus Orcair, an beirt céannport,
 agus a lán eile maille leó, agus an beagán den féinn
 do máir i ndiaró an éata rin, ní raib cumáct ar bit aca
 ran tír ón lá rin amac.

AGALLAMH NA SEANÓRÁD.

Ní réad é aet chuarac réalta agus dánta, a d'innir Oirín nó Caoilte do Pádraic Naomta agus dá com-pánaeaitb.

CAT FIONNTRÁGA.

Finnréad é seo. Bí sí ann uair dárb' ainm Dáire Donn agus bí an domhan uile fá rmaect aige aet éire amáin. Rinne Fionn mac Cumáill puo éigin ar bealaé ar Dolcán, Rí na Ffraincse, agus táimic Dáire Donn go héirinn le páram a baint amac ar Fionn. Máir an tpoio go ceann lae agus bliatna agus do b'iongantac an tpoio i. Tac arim faobair níor iongantaiige agus níor nimniige 'ná a céile, bí pé ag na hallmuraigib, agus cé sup éurois an rluas ríde leir an b'féinn, agus go otus Tuata De Danann a zcongnaim comactac dóib, do págac ina zcorair éró iad.

TÓRAIDÉACT DÍARMUOA AGUS ZRÁINNE.

Tá an réad ro ar na réaltaib ip faroe agus ip bpeagta dá b'puil le págáil i otaob na féinne. Tápla go b'puair bean fínn bár. Buó máit leir porac arir agus buó máit leir Zráinne ingean Cormaic a veit ina mnaoi aige. Níor máit le Zráinne eirean, ámtac, agus cúir pé zeara ar Díarmuio i o'puatac leir. Rinne Díarmuio rin. An cúro eile den réad tráctann pé ar an reacrán a sinneadar ar puo na típe agus Fionn i zcomniurde ar a lois.

Níor móir le páó i Zráinne. Ip iomda dócamal a noeacait Díarmuio trío ar a ron. Cibé puo puarac a zcuiread sí puim ann níor móir a págáil dí. Zeall sí i otopac go b'pórfac sí Fionn Ní fáca sí noime

rin é. Aét nuair a connait rí é níor taitnig ré léi agus ba beas léi a focal a bfuicéad. Annrin cuir rí Diarmuid fá gearaib go bpoiréad ré i. Níor tag rí spáó a cpoirde do ir doig; ní raib uairi aét fionn a feacaint. Agus i ndeiread na rcpirbe nuair marbfaicéad Diarmuid go cealgaé níor bpir rí a cpoirde as sol ir as caoir, aét do pór rí an cealgaire.

TEAÉT AGUS IMTEAÉT AN ŠIOLLA DEACAIR: EAÉTRA LOMNOÉTÁIN AN TSLÉIBE RIFFE.

Scéalta spheannmápa iad ro. Meallad cuir den féinn ar dhruim feaneic nó i luing lomnoétáin agus a mbreic go tír coisgériocais agus a scuip faoi dhaoirdeáct annrin.

Ir duine spuanóda é an té nac ndéanfad gáire fá Conán agus a cairín, nó fá na "cúig fir deas" ar muin eic an Šiolla Deacair.

BODÁC AN CÓTA LAÉTNA.

Scéal gearr é seo, aét má tá ré gearr féin, tá ré deap agus ir fiú é a léigean. Caol an Iapáinn, mac Ríog na Tearáille a táinic go héirinn le n-a cup fá cíor. Caitread fionn géillead do, nó bead ar rluas ann. Aét dá bpaictaol don laoc amáin a bainfead an buair de le luar peata, bead ré pápta agus d'fillfead ré ar air dá tír féin gan don trioblóro eile do cup opta.

Mar connactar, bí míc maic inr na Fiannaib. Aét bí cuir aca níor gearr 'ná céile. Tá a fíor agáinn go raib Oirín ina peatarde maic, aét do b'é Caoilte mac Rónáin an peatarde do b'gearr dá raib inr an dhféinn. Ní raib Caoilte ran mbaile an lá rin agus d'iarr fionn cáirne ar Caol an Iapáinn go dtagad ré. Tugad rin do agus d'imcig fionn as Iapáiré Caoilte.

Ni deacair ré abrad sup carad air an patac ba
 xpáinne dá b'aca ré ariam. O'fiarruis an patac
 o'fionn pát a t'uar. Leir an réal a giorruagad tairis
 an patac é féin i n-áit Caoilte agus glacad é; agus
 nuair táinig lá an peata fuair ré buair go réir an
 Caol an Iarainn.

pilldeact na féinne.

Tá go leor laithe agus dánta le fagáil i t'caob
 na féinne, curd aca i n'gaeoilis na haimpire reo,
 agus curd aca i n'gaeoilis na n-aoir meadóinac.
 O'ra rin atá realga, eactraí cata, caointe agus
 a lán eile, agus ir deacair a páruagad a fagáil
 i litirdeact ar bit ar binneaf nó ar fuinneam.
 Feileann an focal don rmaoinead i gcomnuide. Tá
 caint éuinn ionnta. Ar a léigead dúinn feicimid
 nac mbíod a fúile nó a cluara dúnta as an b'pille
 ar fuamannaib ceólmara nó ar ma'aricai' doibne áilne
 na tíre. Fead an rann deaf reo:—

“Do gluairdamair cum tulca ór cionn gleanna
 Mar ar d'aoibinn duilleabair na serann as fár
 bí éantait ann as ceiteabair linn
 'S an éuac go ceóibinn i n'gae árd.”

nó na ceatramna reo eile as tráct ar méinn fínn:—

“Scaltarnac loim leitread laoi
 Tonn rugraide as buain re tráig
 Dorwán an daim ó maig maoin
 Dúitpe an laois o gleann dá máil.

“Fogair reitge sléibe g'p'ot
 Fuaim na n-ór um slíab g'cua
 Mongar faoileann loppuir tall
 Fáir na m'badb ór ceann na rluag.”

Da bheadh uaird an fíann a míolad :—

“ Ní éanamírne, an fíann, s6 ;
 Bheadh le6 níor ramlad míam,
 A6t le pípe ír neart ar lám
 Tísmír rlan ar s6c sliar6.”

Nac bheadh an raogal do bíod aca fadó :—

“ Do fáiltígead romáinn a6 bantíact s6eas
 Sur6tar búíro ír gléartar bíad6.
 Cuiréad orca fíon ír be6ir
 Mar bu6 é6ir do mí6 ír do tíuat.”

A6t ní ar míadib deara den éineál rin do bíod
 cumíne an píle í gcomnuíde. Do b'iom6a d6lá6 a6ur
 am6ar a noeacard pé tíro, a6ur ar no6is cá lomclár
 na, pírinne aise nuair a6eir pé

“ eíor6e cloíde
 Nac glacann d6lad tíém épí6.”

Da díol tíuaise é gan bheadh. Canann pé :—

“ O'n l6 rin ca6a s6bha
 Ní dearnamair teannladhíad
 Ní rabadamair or6ce nó l6
 Nac leísmír orna lánm6r.”

A6t cé s6ur éaoin pé na fíanna mar rin, bí mío eile
 a6 cur ar do éom maí6. Bí goíle maí6 aise. Ní
 éleacard pé “ íota, tar6, ír tíroead fada ” nuair
 do maí6 an fíann. Níor maí6 leir bíad na manac.
 Cuir pé í gcumíne do s6ur6 é fíonn

“ do éoircead a tar6
 Ní mionann ír píar na cléipe.”

A6ur cé s6ur doct an bíad a6ur an deoc, níor b'é

rin an cúro ba meara de. Níor máit leir beir, mar
deir ré:—

“San fonn san ghaol a’s cóimheam cloc
Sibé uair do-geibinn an spheim
I’ fada a’ir go b’á’gáinn an deoc.”

Tátar á má’ó anoir nac b’fuil a’c cumadóiríeac’t
in’ an méro a baineas leir an aighear roir pá’orais
a’sur Oirín, a’sur dar liom, i’ ceart é. Níl don ta’sairt
dó in’na dántaib i’ rine, an cúro i’ lu’ga de.

Mar dubhá’ó ceana, tá daoine ann nac c’er’deann
go mba daoine ra’ogalta an f’iann, ar cor ar bit.
Déite b’péize do bí ionnta, dar leir an d’ream ro, a’sur
d’éirí’g na r’eá’lta ro na cé’adta bliadain iomí’ teac’t
pá’orais i n’éirínn. Ní i n’éirínn amáin d’éirí’g r’eá’lta
den éineáil ro. Níl le d’éanaí’ a’sat a’c cuimníu’gá’ó
ar f’eannr’eá’ltaib na Róma i’ na Spéize, ar r’eim’or na
T’raoi, a’sur ar r’eá’ltaib Ódin a’sur a cómpánac i
o’Tuairceart na h’É’irpa. Feic’r’ó tú go b’fuil an
d’éanaí’ cé’adna ar na r’eá’ltaib reo uile—daoine
a b’fuil comá’c’t neam’ra’ogalta aca—o’rao’r’deac’t dá
imí’c go r’íor—p’ir’p’eo’ga a’sur g’e’ara cóm’ tu’g
flú’ir’p’ea’c a’sur do bé’ad r’mé’ara duba ar na o’p’r’eo’gáib
lá b’p’ea’g spéine ran b’f’o’g’mar—an neam’coit’ceann’ac’t
a’s baint le gac’ duine aca a’sur le gac’ gníom’ dá
n’de’ar’na’dar.

I’ r’íor an méro reo. I’ r’íor go b’fuil cor’ma’lac’t
roir lit’r’í’deac’t na f’éinne a’sur lit’r’í’deac’t na Róma
a’sur na Spéize. I’ r’íor go b’fuil trá’c’t ar d’éitib
ran lí’ar a’sur ran d’eneir go d’í’p’ea’c mar a’tá in’ an
lit’r’í’deac’t f’iann’í’deac’ta, a’c an g’p’u’c’u’i’g’eann rin
dúinn ná’r má’ir acaíl nó d’eneas nó h’ector nó p’riam’?
Da g’nár le h’ollam’naib a’sur le ra’oitib san ta’ob’ do
ta’bairt do é’p’ar’oib ca’ca na T’raoi. Ní raib don T’raoi
ann ma’á, dar leo; nó má bí, ní raib r’í ra’o’b’ir
nó comá’c’tac. A’c o’f’ás ra’o’car an g’e’ar’ma’nais

foġlumta rin, an Doctúr Schliemann, a malairt de pceál aca.

Ar an ġcuma céadna, an laoi b'reaġ Ġearmánac rin, an Nibelungenlied, a b'ruil zo leor ruoai innti com hiongantac le ruo ar bit da b'ruil i litruoedat na féinne, ní epuruiġeann pi dúinn nár mair Dietrich (Theodoric) nó Hilobrand, mar innreann rtair na hÉorpa dúinn zo raið Theodoric ina ruġ ar an loðail.

Léiġimio i reanpceál zo ndeacaro Cormac mac Airt, Áropi Éireann, zo Tir na nÓs, acé má léiġimio féin ní ġába dúinn a éperdeamaint nár mair Cormac.

Ir iomda cur rior acá le raġail i rtaob na rídeos inrna reanleabraið. I ġCoġað Ġacdeal le Ġail mar rompla, léiġimio zo raið taitiġe aġ Murcáð aġur aġ Úrian ar an ríde. Acé ní epuruiġað é rin nár mair Úrian nó Murcáð.

Seo é a b'ruil mé cuiġe. Má'r rior ġur mair Úrian aġur Murcáð tar ceann zo ġcuirtar cáirdear na rídeos ina leit, má'r rior ġur mair Cormac tar ceann a n-abruigtar ar a inreacé zo Tir na nÓs, má mair Theodoric tar ceann zo n-abruigtar zo raið airm iongantaca aġe, aġur zo rtorroeað ré le habacaib aġur le racaacaið, cionnur ir féirir a ruð nár mair rionn nó an ríann, cé zo ġcuirtar iongantair móra ina leit?

“A cómairle féin do ġac don.” Béro a rtaurim féin aġ luét na naomrاملuġeacéta aġur na ndéite b'reiġe. Tá ruoai ar neim aġur ar talam nac rtairðbrigtar doib. Aġur béro ar ġcomairle féin aġainn-ne. Citar dúinn ġur epionna aġur ġur ciallmairre an ruine a éperdear do feandar na ndaoinne aġur do rtair na tíre.

“An pceál reo do innrim rdoið
iomda ruine do éualarð.”

TÍR AN ÁIR.

όγλάντ να βλιαθνα 1782

2000

ÓGLÁIS NA BLIADHNA 1782.

I—STÁID NA TÍRE RÓMPA.

Níl pé eile i rtair na héireann, ó céadcuir an Sapanac a éiríod mílteac ar muinteal Vanban cóim zléineac zlóimmar le pé óglac na bliadhna 1782. Ní airmísim ná zo ndeinead zo minic zníompa móra epóda a cuairt i ngoimeact duib iongan d'éirínn do raopaó ó daor-rmaect zall. Muna mbead an miad do bain do b'púce ip corraíl zo zcuirfead pé féin ip zaeóil éireann ruais ar na Sapanais. Agus an maílac leir, muna mbead an botún a bain do i zcionn tsáile d'acuirfead pé ar bun an náiriún zaeólae in éirínn arís. Maroir le zníompa zaille ip zairce an tsáirréalaiz, cuirto ac le b'pódo fóp ar éporde zac zaeóil. Do bí "muna mbead" i pé an tsáirréalaiz leir, fóiríor.

Act do tós na hógláiz éire ar umar na hamléire, agus do deineadar náiriún uapar eólzairae, paróbir, b'pódmarr, b'púimarr, epóda ói. Cum méro oibre na n-óglac do méar i zceart am, ní leór péacain ar topad na hoibre. Duó ceart an t-adóbar ar ar cumad an náiriún do b'p'eitniugad.

Do bí éire b'p'irte b'púigte ar lár pe fóirímb ip cam-óligtib Sapanac. Do cuir Poyning's Law éire i rpleadó-car le Riagalcar Sapanac. Ní maib de cead ag parlaméto na héireann nuadólige do déanam zán cead ón Riagalcar ran. Do zunn Seóirpe I na zreamanna níor cruada. Do deim pé ólige do érap ar pad cómaect feire na héireann.

Do bí a zcuir féin ag na Sapanais le rna óligtib reo. Do bíod ceannurócte ip luect tionnrcal na héireann ag dul i zcomórtar le ceannuróctib Sapanac. Ní maib

bac ar Saranaig annran zac conrtaipe do cup poim na hEipeannais i bfuirm dligte, agus a n-eapraide fein do coraint. Ni maib neart as Eipe cup ina scoinnib. Ufás ro Eipe so boct, a ceannuidte so lagbeartac agus a ceapuidte so dionaoim. Ni maib de tpadail as Eipinn le tiorpail iapacta det an méro do ceatuis Sarana, agus ba beas ran.

I utaoib oideacair, ni maib as an zhatEipeannaac det an méro a fuair pé coir teine nó coir rcairte ó rna rcoláirí bocta. Filideact ir rcair ir litrideact na haubair so maib ruim aca ionnta. Ni maib puinn tuigriona aca i mioncúirib náiriúnta ir tionnrcail.

Do bi na Caitliocais rór pé bpa ca pianuigte san ceat aca lámirtis a beit aca in don znó poibride, agus ba móir an cup cum deirid ran ar an náiriún.

Do bi rpioirto an traigdiuracta i zporidtib Zaedal ir Gallzaedal i scoinnuide am, agus do fear ran don náiriún. Do bi na Gallzaedil tuirpeac de tpmualac na Saranaac, na ceannuidte ciaprite as á ndligtib, agus an tuac Caitliocac ar rciobair cum buile do bualac ar a reannamaro, cé so maib na cleir á zcomairliugac a beit dilir don ní agus umal don maizaltar.

Nior b'iongnac mar rin so maib zac Eipeannaac ina coilzfearam as raire ar an zcomrac nuair a pleangc na Méarcanais na Saranaig inrna Stácaib. Troiro an traoirfir in agair an tioránais a b'ead an troiro, agus ba leor ran do époridtib na nZaedal don trát.

Do cup an cogac tall corruige ar anam na hEipeann. Do cromac abfur ar beit as tracet ar raoirre ir ar neampreacac. Do tornuigeac annro ir annrud ar éleactac do deanam ar am ir ar amail. Det nior deimeac don nro den tréan nó zur bagair na rranzcais Eipe do zabail.

Do cup an bagair na Saranaig ar cup agus i zcuacacac. Da zcuirpeac an rrainzco poimpi Eipe do zabail ni maib pé do neart i Sarana corc do cup léi,

mar do bí cómaétaí Sarana rcaipite ar fuair an domáin.

Do tús ran caoi ip leatpéal do múinntir na héireann na hóglais do cup ar bun agus arim d'árait cum iad féin do córaint. Ní raib déit saot an focail ó ógánaicib na héireann. Do cup a ndiozmar cmit-eagla ar Sarana, déit ní raib leigear aici ar an réal déit a beit epárote, agus rcaoiléad leó, nó go mbead an saot a bí á taéad perótište.

Pé ceann míora do bí pé rcor míle fear i gcumannaió na n-óglac ag cleaéad raižoiiúpaéta agus ag cup eólaip ar gnoéaib cózaró. Níor dóig le haoinne inoiu guró don cúip maorónte an nro rin, nó go b'féaétaí ipceac pa réal. Cum méit ip éiread na hoibpe do méar i gceart níor móp 'aighe' an náiriúin do tuisirint agus éipim ip cómaét ip líon saot d'preama do méadad.

Ní raib ceat ag na Caitliocais a beit inna cumannaió ar otúip, agus Caitliocais a b'ead tpiúip ar an gceatmar de múinntir na héireann. Do cup Caitliocais párbpe cumainn ar ban ina diaó ran do na Caitliocais agus do glac p'rotartúnais leó annro ip annró ina gcumannaió féin. Déit má bí dlige ag coipe na gCaitliocac ar arim do glacad ní raib don dlige á gcoipe ar arim do ceannac dá gcomurpanaió agus saot cabair eile do tabairt do rna p'rotartúnais. Ní raib pé de cómaét déit cóm beag ag don dlige pianamail g'páó dá otíp a puasad ar a gcpiorótib. Do bí tpi céat míle duine óioó ullam lánfonnmair ar fearam i mbeapnain an baogail, nuair a tiocpaó lá an épuadótam — lá go mbead páilte pómpa.

Do b'í éipe cluabán na épódaéta puam agus b'í Banba banaltia na ngairc'éac ó tpiúip aimp'ite. Níor péóe náóúpaighe laca ar uipce 'ná an t'éireannac ag raižoiiúpaét. Ina ceannta ran, g'páó pé ndear dóib an puadar puinneamail a táinig púca .i. g'páó dá otíp, agus ip tpeire de cómaét g'páó ná rmaét, amail p' mipe ar an mbótar coipe 'ná rpuip.

Na ppoctartúnais fadóire i nglac áit a tós orca féin na cumann a cur ar bun agus a gcur i bfeasar. Dream foilbir ruaimneac ráim a b'ead an dream ran, gan puinn caiteam aca i ndiaró ollmáitear an t-aozail. Ní gnát le n-a leitéroí beit d'pocmáitearac ná leitleac, agus nuair a cuirto rómpa iad féin ir a gcurto do toirbirt ar fon a dtíre ní deintó don dá leit dá ndíceall.

Do tús na hóglais omór doib náir b'omór fallra, aet omór nádúirta náir boir ó rmaet aet ó féime ir ó caipdar na n-oirigeac agus ó n-a gcaíl ir ó n-a gclú. Bfeasar an t-omór ran mar úirlir troda 'ná gunná móra, agus níoir gába timtí.

Níoir b'iongnad mar rin gur reuad an nuagluairaeat ar fuair an oileáin nóir ríó gaoite, agus gur bailig fé na ceart imeall uairleat agus inntleat an náiriúin agus gur tairrís fé irteac ina cuilite neart ir cródaet na tíre, agus gur ag dul i dtíre ir i mboirbe do bí méro na rtoirmeac ran.

II—AN TACARRUGAD.

Do cuirtead na hóglais ar bun agus do cuir éire eólar ar a neart féin. An rtaac ciapaité a tugann fé nveara de preib a féitléoga láirre teanna, ir a géaga troma cnámáca, agus a bpaiteann an cruaófeóil toirteamail ar na géagaib rin, agus a cuireann a míungín ar a rtuam féin, ba baogal dá namaro é. D'rin é mar bí ag éirinn agus ir maírs a rtaac i ngleic léi fearta. Do táinig acarrugad móir uirtí i ruim gairto amríre, agus ní hamáin acarrugad corporóda aet acarrugad intinne agus acarrugad rrioparve com maic.

D'imtígs an t-omóir ir an neamríim de inntleat na coitciantaeta. Scoil a b'ead gac cumann dá

gcomháltaib. Do pléirdeasó inna pcoileannaib rin
 zac ceirt a bain le poilitrdeasó ip le tionnreac an
 náiriúin agus le n-a raoirre. Do múrclad incinn an
 gnátduine agus do méaduigeasó a curó eólaip. Táinig
 muinshin as na daoimib arta féin. Do cúipeasóar
 rómpa nio áirugte do déanam .i. a rúir dútcaip do
 raorasó ó daorpmasó gall. Buidar beartuigte ar é
 déanam. Do bpaiteasóar an neart ionnta féin, agus
 bap amáin a coirceasó iasó.

Nior b'iongancaige an t-actarpuasó aigne 'ná an
 t-actarpuasó corporóda. Táinig bpaif fearamlaó
 do rna hóglais ó beit as laimpuasó arim. Do dípus
 an cleasó iasó. Táinig módmáireasó ina ngluaiseasó.
 An mipeasó a bí ina gcoiróidib do lap ré polar ina
 rúilib ip ina ngnúirib. Seasó, agus ina mbalcaipí—
 do gléasóar iasó féin go tpmopalaó ip go peirtuigte
 ip go páircite. Do dein náiriún beó cróda déipunn
 in don bliasóin amáin.

Tug an gluaiseasó na pprotartúnais ip na caillioasó
 i gcomluasóar a céile. Da móro a meap ar a céile
 an caillioasó. Do noótasó deasótreigtib na gcaillioasó.
 In measó ead ip formasó a beit aca le pprotartúnais
 ip amlaio a buidar ar peioasó cum cabpuasó leó i
 nzaó rúige, cé go raib coirceite orca féin oul ipna
 cumannaib ar rúir. O'imtis an puasó ip an
 t-earcaipdeap epeiom. Do leasóar teap an éasóar
 ip an éasóib é. Do bí muinntip na héipeann ar don
 incinn, agus do cúip rón tpmoluige ar Riagaltar
 Sapaná, nio nárb iongna.

Ni puinn maic neart doctreóruigte — neart maró.
 Ni puinn maic neart an fácais muna bpaif ré oille
 ar peiom a baint ar. Ina coinne rin, ni móp é comasó
 abaic gan neart cuip, dá méro a inntleasó. I steannta
 a céile ip fearp iasó, neart cuip ip neart inntleasóta.
 B'amlaio déipunn é. Do bí go leóir daoine páp-
 léigeannta in éipunn le linn na n-óglac. Da beas
 an éabair dóib an léigeannta go rúí ran, mar bata

ba gairt ari Sarána. Tug Sarana cluar bodar dá n-óráidí iomaófiollaáca binnbriataíaca. Do bí sí beagbeann ari léirintinn feiriúí na héireann.

Táinig neart corporáda don incinn a bí i gclóigeann na tíre, áh, mar géaga as borraó éuici a b'ead cumainn na n-óglac.

Azur do bí dlútcéangal roir an neart corporáda ir an neart innleááca, azur iad araon pé rmaáct na toile céadna — toil na tíre. An cumann ro a bí roir an dá comááct in Éirinn ir ead a tug an neart tar meádon don náiriún.

Do bí tíoráca ran Éóirip ba líonmaíre pé dáoiné 'ná Éire — 5,000,000 pearra líon a dáoiné an uair rin, ááct ní raib tír díob ba líonmaíre rluag pé arim 'ná í. Ní raib náiriún ann ba éreire i gcomrac 'ná í. Do bí cuirle cporáde na tíre as ppeabáó le neart, a géaga as teannaó le raáairt, a hincinn aib:ó eólgáireáá, ari míre le díograr, azur don rmaóine amáin mar réalc eólar dá muinntir uile .i. raóirre a dtíre dúácair. Azur nuair ir mian le náiriún beóda láirip a beit raor azur nuair ir eól oi cionnar feidm a baint ar a neart ir deacair i do rtop, azur maíre don dpeam a cuirpead irteaá ari Éirinn um an dtaca ran.

B'iad na feiriúí incinn aib:ó léir an náiriún, azur b'iad na hógláig a géaga corporáda. Níorb don neart aindoir neart na gcumann. Dó bí comcéangal roir na cumannaib i ngeac cúige, azur gac cúige pé maágluááó éinn ariim, azur an ceáárar ran rpeáárac d'áon éeann ariim éoitcéann amáin.

Ní raib ran dondaáct ááct an ceart. Do cuir pé deire ir fuinneam ipna hógláig mar gléar cogaró. Do cuir pé ina gcumar comágníom do déanam go hobann ari puaró an oileáin go léir pé aca as coraint nó as cur cáta é.

III—1A HÓGLÁIS AS OBAIR.

Do cuir an náiriún nuadhbiorca aithe ar a neart agus ba a gearr gur cuir sí in úil an t-athruaigead a bí tar éir teacé ar a hanam ir ar a haigne.

Do bí coircite as dlúgáib ar ceannuiréib na héireann earraide do cup go tíoráib iaraéca. Ní raib ceas as éirinn maraead trádála do déanam le haon tír ran éorair acé mar toilteócaó Sarana é, agus b'i Sarana an learmácair i gearr.

“Óing den leamán a rcoilteann i féin,” agus do tuig na hóglaig ran. Do glacadar éuca pocail Swift agus do veineadar rún daingean láoir díob .i. sac earraó ó Sarana do dógad acé an sual. Do cuiread an rún i bpeidm i nsaé cumann in éirinn agus do vein an náiriún beart dá féin.

Do géill Sarana. Do ceatuis sí d'éirinn cáirdear ceannuiréaca do déanam le náiriún eile agus gnó do déanam leó. Ní raib ra méid rin acé plámár ám, mar do vein sí uirce fé calam cum core do cup asanfiór le gnó na héireann amuis. Do cuir ceannuiré na héireann earraide go dtí an bódirtingéil. Do bí an tír rin cáirdeamail le Sarana agus do vein sí foáil ar na hearraib. Do ceantáil sí le lám láoir iad, agus níor cuir peacáire Sarana ina scoinnib, cé go raib fé ceart aise ran do déanam. D'iarri na héireannaig ar Rí Sarana cozaó d'fógaire ar an bódirtingéil, acé ní déanpaó. Annpán d'iarraó air cozaó d'fógaire ar pon na héireann agus do cuir ran core leir an gcalaoir.

Do tearbáin ran nárb ionann cuir na héireann ir cuir Sarana, agus do cuiread na daoine as maétnam ir as caint. Dead ar éireannaig fearra fearam ar a mbonnaib féin dá mbuó maic leó dul cum cinn. Do beartuigeadar cup in úil do Sarana ná cuipróir ruar le tuille rraoileála uairi, agus do cuireadar cuige rin gan mómoill. Na hóglaig a vein é.

Iy minic a tacað teactairí o complactai na n-oglae le céile cum ceirteanna náiriúnta do pléiré d'fonn iy zo zcuirpíoir d'ur iy tacae ina zcuiré oibne. Comairlí ceanntair iy comairlí connraete ba mó bíod aca, aet tar éir tamail do commórtai comóáileanna cúigi iy comóáileanna náiriúnta. Comóáil Ún Zeanainn i mí Feabhra 1782, an comóáil ba tábaactaige d'ar commórtad le rna hógláig. Do bí trí céad duine ag an zcomóáil mar teactairí ó 25,000 óglac. Iad gléarta zo huaral, agus gluaireact nórmair, focair, rtuamóda rúta. Do deineadar zac ceirt do pléiré zo heólgairéac iy zo raðaraðnac iy zo léir, ra trlige zo raib ruameant iy rtuaim le zac comairle ar ar cinneadar.

Do cuiread rún áiríte i bpeirém ag an dáil éactac ran .i. zo raib pé mídeagtae d'aon d'ream aet amáin, do'n Rí, do tigeairnaib iy do znátréir na héireann dúigte do déanam héireannaig. Do glacá leir an rún d'aonzut ar fuair na tíre. Ní raib aon 'má'r é do toil é' ag baint le héileam na héireann annran. Níor cáll dí é. Ag éileam a cipt a bí rí, agus bí a clann ullam lánceapaité ar tíoro agus ar bár d'faáil dá mbuó gába é ag baint amac a cipt dí.

Do brait na peiripí zo raib cabair le na n-air, agus do cuir Parlíméir na héireann rraot mírnig ar. Mar adubrad tuar, do bí d'ream rápoilte ároléiganta ra Parlíméir um an dtaca ran. Do bí d'ream díob com dílip zlaneporéac iy d'féardarde d'faáil.

Zpattan an cainteóir ba liomta binnbriactraige oíra. Fear réim uaral a b'ead é, zo raib meaf ag cac air. B'é an fear ba mó cáil ann é, agus ba tpeire luét leanamna. Fear macánta rimplíde zan cam zan élaon do b'ead é, agus zan uairé aet raoirre a tíre.

Nuair do noctad aigne an náiriúin ag Ún Zeanainn níor b'é dearmad Zpattan paillige do déanam. Do ceap pé zur míre don Parlíméir a comairé de zníom a déanam. Dá bpié rin do tairé pé malairt ar díleagra don rí agus b'é rún comóála Ún Zeanainn

éiríodé is cnámá na malairte. Do mírcaíl ré rpleódar is mórtar is comhólaó is comhóidream ar fuair Éireann uile. Ní maib cumann óglaó ra tír nár fáib a buirdeácar le Sraattan.

D'éigean don Rí is dá maíaltar géillead arís, agus 'Bille na hCeart' .i. Bill of Rights a tairnis Sraattan, d'admáil.

Nuair d'admúig fear into an Ríó is an Bille do bí átar ar saó doinne. Is baoglaó so maib an iomarca átar ar éirí aca. Bí Sraattan so páirta is so buirdeá, agus adubairt sup éirí ran deire le clampar roir Éirinn is Sarana.

Do bí flood is a cáirde so mípárta le caint Sraattan agus adubairt nár leórí ran, so scaitfead Sarana a claongabáil ar Éirinn d'admáil is do tréigint.

D'fheasair Sraattan agus adubairt sup d'aimrdeá is sup leanbairde an gnó a éirí d'fíacaib ar don náiríun admáil aiciread mar rin do déanam, agus sup leórí an admáil bí déanta.

Da maib an rcealairde an aimpir, agus do bí an ceart as flood. Ní maib fear ar an dáil pároilte rin com hsearéirde ná comfadaradnac leir.

Da fáirí ina díarí ran sup teartuis ó Sarana feróm a dlige i dtaob ceannuirdeáca riúicre do éirí ar Éirinn, agus da beas an maib do Sraattan 'Bille na hCeart' muna mbead na hógláig. Do réirdead adarca is do buairead dhumanna, is do lámhpeálaó arim ar fuair na héireann. D'éirig a scoéal ar na hógláig agus do baineadar fearraó arta féin a éirí rcantraó ar an bfeair into. Da maib an maire do Sarana é do géill pí arís. Do éirí a maíaltar rún i bferóm as admáil náe maib don cáil aici cum don dlige léi do éirí i bferóm i héirinn. Ní maib maib, ná nil fóir, don mear as Sarana ar don caint acé amáin ar triortram binn na sclairdeam agus ar torann tréan na hgunnaí.

IV—meaċ na n-ógláic.

B'fín céim eile ar aġaró aġur ar na hógláig a burdeacar. Da móp an teacċ aniar aġ an oċtir é i ġcúpla bliadain. Ní i ġcúpraib poilicrdeacċa ná i ġcúpraib raoirre amáin do táinig feabar ar an náiriún. Do cuirpead d'éantúiri ir monarcclainn ar bun. Do bí neart aġ muinntiri na héireann coraint ó d'úige do cúp ar a n-eapraib. Nioib eagal doib a ġcuro airtro do cúp aġ obair aġur do cuirpeadar. Do bí rcpur ġnóta aġur cuma na hoibne ar an náiriún aġ baile aġur mear ir cáil ar éirinn amuis. Na hógláig ba bun leir an obair.

Ní raib acċ don contabairt amáin ra rceal annran .i. go rcairpead na hógláig aġur go mbreabrad Sarana na feiriri. Teacċairi ppiomáirdeaca a b'ead triúr ar ġac ceatrap. Ní raib rmaċċ acċ ar an méro do toig na daoine .i. an ceatrapma donair.

Do tuig fload aġur daoine eile go raib olútbaint aca le na hógláig com contabairtaċ ir bí an rceal aġur do ceapadar é cúp o baogal.

Do commórad comóáil náiriúnta na n-ógláic inra Rótunna i bpiomácair na héireann. Do bí tri céad teacċaire i lácair aġur bí cur aca ina bfeiriri com maic. Da breáġ ir ba móp an raðare ġan amrap baile áta Cliaċ le linn na comóála. Bí an cáair lán d'ógláig, iad aġ ġluairdeacċ go huaral ir go bpoðmar, a ġcemeanna aġ fpeaġairt do béimeannaib ceóil na bpoipni ceóil, aġ tionnlacan a dtaoircaċ. Do bí bracaċa ir rugini ir datanna ġlémeaca mar órnáid ar ġac tigi. Do bí an cáair go léir aġ ppeabad le hanam ir le dúirdeacċ. Da móp an raðare baile áta Cliaċ, an cáair áluinn uaral, na laetanta ran.

Do bí beirt aġ an ġcomóáil ran ra Rótunna aġur ir opra do bí báp nó beata a d'irpe aġ brait, larla Charlemont, ir Eapros ppoartúnaċ Doipe Coim

Cille. Do bíodas arson iriis ar uacérfánaé na n-óglac. Do togabó Chaplemont agur bí an lá cailte.

Pleirce léigeanta, galánta, uasal féim, bog, rocair leanbarde do b'eadó Chaplemont. Do bí ionéar uasal fé, agur anaméar air, agur a lán cáirde aige. Ní raib don taitneam aige do éogab ná do éirio. Árofeair a b'eadó é i scoimair na ríotcána. Da deacair a íarugaó d'fagáil i gceannar mórríubair rerpúdaigte. Ní raib ann don gníom dána mífneamail do déanam.

A malairt ran ar fad a b'eadó earroz Doire. Fear géaróúireac dána uairneac a b'eadó é. Fear mífneis ir gníom a b'eadó é, nác raib puinn mear aige ar comarctáí róiric ná ar bualaó reiaé. Saranaé do b'eadó é a táinig in Éirinn, acé do bí fé ar taob na héireann go díreac ir go macánta, agur nác gneannmar an rceal é gur dóicige ná beaó Éire fé rmacé ag Sarana inoiu dá d'ogtaí é in imeaó Chaplemont? Do bí flood ar buile. Do tuis fé féin ir a cáirde dá mbuó gába tpoio go mbeaó an tpoio san déanam, agur do cuireadair in iúl do các go raibadair go mífárta le Chaplemont. Ní raib le déanam annran acé an Parliméio do learuagáó ir do ceartugaó. Do cuireadó rún cum a déanta ón dáil ruar go dtí an feir, acé do buaóad ar an rún ag an bfeir, cé gur adómuig Spattan go raib gába le deiruagáó, acé gur do lué na feire féin buó ceart an deiruagáó do déanam.

Do bí na hógláig i bponge. Do beaó orca rcur, nó an Parliméio do éirio, agur do bí a ríor ag na feirirí gur b'fin ruo ná déanfáó Chaplemont go deó. B'fin é fé noeár dóib beic com dána.

Bí flood ir an t-earroz ag fógairic éogab, ag an scoimóáil. Do bí diorppóireacé ir arzóin ir tearairdeacé i dtaob na ceirte. Táinig eagla ar Chaplemont, agur do cuir fé an cóimóáil ar acla go maroin lae ar n-a báirig.

Do tionólaó an cóimóáil aríur maroin lae ar n-a báirig ríom an am ceart. Ní raib tar cúpla duine i

laḱair paḱ Chaplemont ir a cáirde. Níor céaduis ré don ḡnó do dhéanamh, aḱt do rcair ré ir do rcup ré an cómháil go bhrát na bpeite. Nuair a táinig na teactairí eile bí na doirre dúnta agus b'éigean dóib dul abaille.

Ón lá ran amac do táinig meac ar na hóglaig. Ní raib a fíor aca cao buḱ ceart dóib a dhéanamh. Do tuit a luḡ ar a laḡ aca. Do cleactairí arim anoir ir arír, aḱt ní raib don trum aca ra ḡnó. Do tángadar cúpla uair i mórfiubal rcpúduighe or comair Chaplemont. Do ḡlacad ré umlad uata agus do comairliḡead dóib beit ina mbuacailib maite agus panamaint ciúin macánta. Do rcaipead ré anrpan iad agus é go lántrápta leir féin.

Dá ndéintí comairle fíood ir an earpoig agus cóir toḡta na bpeiripí do learuḡad ní bead an rceal mar do bí ina dhiaḱ ran. Dá ndéintí an ḡníóm mipeamail, agus rmaḱt do cup ar na peiripib le raobar clardim dá mbuḱ ḡáda ran ní bead peiripí i bparliméio aḱt teactairí a bead ann le toil na ndaoine, toḡta le ḡutanna na ndaoine. Do cáitpeoir ran beit rreagarḱac don náiriún. Ní bead ré i ḡcumar do maḡaltar Šarana a leitéroí a bpeabad ná do ceannac agus ní rciobraí a bparliméio ó muinntir na héipeann mar deimead, mar ir iad na peiripí "ainnuighe" do díol an náiriún. Dá learuighe an mod toḡta, ám, agus dá ḡcomeadótaí le céile na hóglaig ní leigpead eagla do Šarana cup irteac ar éirinn.

ḶÁL ḡCAS.

ΣΧΗΜΑΤΩ ΔΗ ΤΕΛΕΣΑΡΕ ΟΡΘΟΓΡΑΦΗ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Scrúdao ar Teagarc Dercapter.

Má gnícar rmaointe ip teagarc na Seanrcol feallra, a bí ann anallóo, do léigeanm agus do scrúdao go cruinn beaét, agus an teagarc rin do éur i gcóimhear le teagarc agus le rmaointe na Nuadrcol a bí ann le trí céad bliadain anuar, tabairfar faoi ndeara agus tuigfar go bfuil deifir agus eoir-
 óealuḡaó póimóir eatorra. Agus cao fé ndeara an t-eoir-
 óealuḡaó ran? “ Inr na neite a baineann le feallra, an bfuil aigne an duine as bpaé ar an Uḡoapár, nó nac bfuil?” Sin ceirt, agus an fpeasra a tugao ar an gceirt rin ba é fé ndeara an t-eoir-
 óealuḡaó úo a beicé ann — daoine á raó go bfuil aigne an duine as bpaé ar an Uḡoapár inr na neitib rin, agus daoine eile á raó nac bfuil. Ip é San Tomár Acuin ip fearr a tuig ip a míniḡ teagarc na Seanrcol úo, agus deir reirean go bfuil gába as an aigne leir an Uḡoapár le linn eólar na feallra do loḡ ip do fólácar oi; mar go bfuil aigne an duine las agus gur rofururra oi dul amuḡa go móir agus ar reacrán ar bóitrib raóa acpannaóa aimpéide na Metaphyric, agus; ó tá pí cóim las rin, nac móir oi tpeóirde a beicé aici, agus gurab é tpeóirde a tugtar oi ná “ An tUḡoapár.” U’rin é tuairim ip teagarc ná rean. Aét ina éoinnib rin tall, deir “ aḡair na nuad feallra ” .i. Dercapter go bfuil aigne an duine in-ann imteaét airri féin, ip é rin, mar doéarrai, go bfuil ar éumar na haigne ar a gurral féin, agus ar a neart féin, agus ar méro a tuigrióna féin, san cabair san congnaim ón otaob amuḡ, feallra a céarao ip a éumar ip a éur i n-eagar i otaob Oé agus i otaob gac a mbaineann le Dia agus le moipáltaét. Ní hamlaó ba mian leir a raó go bfuil an t-eólar a geibeann an aigne ar an gcuma rin oi féin, bunor-
 cionn leir an eólar a tugann an tUḡoapár oi: ní

luḡa 'nā maṛ ba mian leir an feallra ir an Uḡḡoapár a 'deigilt óna céile ar fad .i. go mbéad an dá cineál eólar ann, an t-eólar a 'zeibtar ón b'feallra aḡur an t-eólar a 'zeibtar ón Uḡḡoapár, a'c't 'san don ceangal nó baint a 'beit aca le n-a céile. Ní head, níor b'rin é an fuo a 'bí uaró, a'c't a 'malairt. Ir é fuo a 'teartuig uaró ná a 'tairbeaint go raib an t-eólar, a 'bí fáigte aige féin leir an b'feallra, aḡ teac't irteac't go 'dipeac't leir an eólar a 'tugann an Uḡḡoapár 'dúinn, aḡur f'feirin, go 'dtugann an feallra 'deimne 'dúinn ar na neitib a 'baineann leir an Uḡḡoapár, aḡ cru'cuḡad eólar an Uḡḡoapár níor foiléire 'dúinn.

'Bí an 'deagruin rin aige, a'c't má 'bí féin, níor f'as rin é 'san 'd'ioḡbáil aḡur 'do'car móir a 'd'éanam 'don feallra leir an 'dteagarc a 'tug fé uaró. Na 'daime a 'glac leir an 'dteagarc rin, ní móide 'sup 'tuigeadar i 'gceart é, aḡur b'féoir, leir, nac raib uata a'c't 'deir a 'faḡáil ar an Uḡḡoapár a 'caiteam i leat'aoib aḡur a 'cup uata ar fad, 'dá mb'féoir é. Ar don nóir, ir é fuo a 'táinic ar go 'n'oeapna'ad ar an feallra a 'deigilt ón Uḡḡoapár aḡur ón b'foillruḡad * amail ir 'dá mbeoir 'san don baint aca le n-a céile ar don cor. 'Dar le 'd'neam áirite 'de lu'c't na feallra ir é an 'deigilt rin an fuo ba mó le rá'ó 'dá 'n'oeapna 'Dercarter i 'gcaiteam a 'faoḡail, aḡur 'dá bárr rin, f'feirin, ir ead 'do 'tug Courin 'atair na nuad feallra' air.

A'c't tátar aḡ epoma'ó ar céirt na 'Deap'ba'c'ta † 'no 'r'epú'ad arir fá lá'tair, aḡur tátar aḡ mear nac teagarc 'róḡanta tairbeac't an teagarc úo 'Dercarter, .i. go b'fuil ar 'cumar na haighe i féin a 't'neoiruḡad i 'gceart ar 'bótar na 'f'irinne aḡ 'tóirbeac't eólar, aḡur i féin a 'coimead 'san im'teac't ar fuair'neam in'na ceirteannaib 'duba 'd'orca a'c'ta in' an b'feallra. Ir 'deacair le 'daime an teagarc rin a 'éir'oeamaint nó a 'glac'ad 'cuca, aḡur ar 'n'óis, an ionḡna ar bit é rin?

* Revelatio.

† Certitudo.

Aḡ La Haye, pparóbaite atá i n-aice le Toupp na
 Ffrainnce do Ruzadó René Descartes i mbliadóin ar
 oṫigeapna 1596. I mbliadóin 1650 a fuair pé báp.
 Ní raib pé aét oét mbliadóna do doir nuair a cuiread
 go Coláirte a bí aḡ Cumann Íora aḡ La Piche é.
 Do ḡeall Dia éirim aigne, ḡartaét, aḡur meabair
 tar báp do, aḡur bí a pian air, éuaró pé ar aḡaró go
 tréan i n-eólar, go mórimóir, inna teangtaóib, i
 n-áiriméaét,* aḡur i Réalteólar. Aét, mar rin péin,
 ní raib pé pártá leir, mar eólar. An léigean aḡur
 an foḡlum a bí le páḡáil le n-a linn péin, ní raib
 ionnta, dar leir, aét an oiréad rin arḡóintí, tuairimí,
 ceirteanna aḡur ppeaḡraí do bailiḡadó le céile aḡur
 iad a beit de ḡlanmeabair aḡ duine, aḡur naé oṫuig-
 pead an duine rin i ḡceart iad ar cóir ar bit, aḡur
 naé mbead ar a cúmar don ceirt aca a reḡuóad ná
 a fuarcailt do péin: foḡlum ḡan bḡiḡ ḡan éiréaét
 a bí ann, fil pé. Níor tairn Moó Ordeáair na Scol
 leir, mar bí pé dainḡean ina aigne ḡur b'é an Moó
 Ordeáair ba éionn triocair leir an donar go léir.
 Ar an adbar rin, buailead irteac ina aigne ḡur ceart
 do péin a úiceall do d'éanam ar an moó rin do díbir
 ḡlan amac ar na rcoileannaib, aḡur moó nuad do cup
 ina ionad. Ní raib Descartes aét ina rtoac an uair
 rin, aḡur é aḡ fóḡairt do cac aigne an duine do beit
 in-ann ḡac uile émeál eólar a baint amac di péin,
 aḡur ḡac uile ceirt móir éruair dá bfuil ann a péirteac,
 ḡan conḡnam ḡan solur ón oṫaob amuig. Aḡur móran
 bliadónta ina úiaró rin b'é an teḡare a bí aige dá
 tabairt uairó:—"Ní fíopeolur go tuigrint," arpa
 eiréan, ir é rin naé leór do duine móran iudá do beit
 ar eólar aige, dar leir péin, muna bfuil ḡneim lároir
 dainḡean aḡ an aigne ar na iudá rin aḡur a beit ar
 a cúmar iad a tuigrint go cruinn beaét, i oṫpeó go
 oṫis leir iad a míniḡadó go foiléir uairó péin: aḡur
 deir pé freirin "Ir é ir foḡlum fíunneac dá ríuib

* Mathematica.

ann, an aigne a beit in-ann baranail ceart éiallmair
 a tabairt i dtuath gac uile nio dá gcuirtar ór a
 cómhair."* Ní ó Pláto ná ó Aristotle ná ó Duine
 ar bit eile, dá méio a éilú, ír ceart dúinn an foglum
 rin a fašáil: ní head, acé ar ár rtuaim agur ar ár
 dtuisgrin féin. Ar an adbar rin, do tuis Dercarter
 go scaitreadó ré féin mod nuad oideacair a ceapad
 éun a cairbeaint ce'n éaoi a dtiocrad le daoine an
 fíoreólar rin a fašáil.

An mod nuad rin do éumad agur do ríomad go
 cruinn b'rin i an faob. Érom ré ar máctnam, agur
 ar ruoi a tabairt faoi noeara do féin. An faro a
 bí ré ag foglum na hárimeadta agur na Céimreatan,
 ír iomda ruo a fuair ré amac, a tuz congnam do ina
 diaid rin. Do rerrúduis ré mod múinte luét na
 hárimeadta anallóo, agur ba léir do go raib an
 mod rin go rímaic ann féin, bíod nár tuisgead i
 n-iomlán ar dtúr é. Da é ruo a deinti an trác úo
 ná gac uile ceirt fá leit a bain leit an áirimead do
 rerrúad ír do éur tré céile, agur do réirdteac léiti
 féin, com maic agur nac raib don dlúcbaint ag gac
 ceirt le ceirt eile. Níor tuisgead an trác rin go bfuil
 bunfíunni áitruoe rofeicre ann, agur gur féioir na
 bunfíunni rin a baint amac agur úráro a déanam díob
 am ar bit a mbíonn gába leobta. Acé do tuis
 Dercarter an méio rin go háluin, agur mar rin de, do
 éur ré poume na mašlaca go léir a baineann leit an
 áirimead do tiomrušad ír do éur i dtoll a céile agur
 bunmašlaca móra coitceanna a baint arta. Ní éráct-
 ramio ar áirimead Dercarter annro, acé ra méio
 go bfuil baint ag an ealaóain rin le n-a éuro feallra.
 An cairbe móra a táinic don áirimead de bára a faoóair,
 ní éis linn éur ríor anoir air. Ír eól dúinn, ámtac,
 gur b'é an mod (la méthode) do éur ar a éumar feadar
 com móra a éur ar ealaóain na hárimeadta; agur
 ír eól dúinn rreirín gur b'é an mod céadna úo a bí

* Regulæ, Œuvres, xi. 202.

mar taca agus mar tpeoiriúde aise, agus cumadh a eoda feallra úd. Má'r áil linn feallra 'Dercarter' do thuisrinc i zceart, ní mór dúinn an 'moú' úr do thuisrinc go maic ffeirin.

AN MOÚ (LA MÉTHODE).

"Níl cruaidceirt d'orda d'ordaoilte ar bit, dá deacraict nó dá diaidreacit i, nac bfuil ar cumar na haighe í do noctad, agus do pérdteac, agus do míniugadh." * Tá an rmaoine céadna rin le rásáil i ngrad uile ruo dá r rcoriú pé, agus ní maib don amhear amam air nac dtiocrad leir an níú rin do éruugadh. Dféac pé irteac ina aighe féin, agus do tús pé an méro rin rdoi noeara. Agus breacnuadh uair amac ar an domán mór larmuis agus ar zac a mbaineann le heolairdeacit ir le feallra, duhairt pé annrin:— "Níl ruo ar bit, dá dearbdeacit agus dá foileipe é, nac féoiri a breagnuadh." Ir ríú dúinn rmaoineadh go dlúit ir go dominn ar an dá dhairt rin 'Dercarter', féacaint an bfeadrfaimir iad a tadhairt le céile agus a tairbeaint nac bfuilro bunorcionn le n-a céile. Oir veir pé:—

(1) Go bfuil an aighe in-ann zac uile eólar a fólácar uairi féin, agus

(2) Nac bfuil don curu den eólar rin nac féoiri a breagnuadh.

Acit cionnur ir féoiri an dá níú rin a veit ríor i n-éinfeacit? Tuzann 'Dercarter' rreagria ar an zceirt rin dúinn: "Cao pé noeara é," ar r eirean, "Zur féoiri zac uile ruo dá bfuil ar eólar againn (nó zur dóig linn go bfuil pé ar eólar againn) a breagnuadh? Tá, nac noeanaimid don ruo de na ruoi rin go leir d'irpiúcad go cruinn agus go nomlán mar bad ceart."

* Disc. de la Méthode : 2 partie : 4ième Règle.

Siúd é, dá bhríḡ rin, an teagairc buḡ mian leir a cḡaobḡcaoiltead aḡur a cḡur óḡ comair ḡaoinne:—‘ḡo bḡuil aigne an ḡuine in-ann ḡac uile ruḡ ḡo mion-ḡerḡudad aḡur ḡo tḡuigrinc; aḡt naḡ nḡéanna an ḡuine úḡairḡ cearc ḡá aigne, aḡur mar ḡeall air rin, ḡur laḡḡuigrad ar neairc, aḡur ar ḡartaḡt, aḡur ar comact na haigne.’ ḡi an moḡ nuad aḡ teairtáil ḡo ḡéar, mar rin, cḡn na haigne ḡo tḡeḡruḡad ḡo ḡipead ar bóḡar na fḡinne aḡ loḡs eḡlair, aḡur ḡo cear ḡeairceḡ ḡo ḡcaitḡeas ré an moḡ ḡo cḡmad aḡur ḡo cḡur i nḡnḡom ḡan pioc moille. aḡt caḡ é an moḡ é? “Iḡ é iḡ moḡ cearc ḡipead ann,” arḡa eirḡan, “ḡan an aigne ḡo ḡlacad le fḡinne ar biḡ ḡo mbiḡ an fḡinne rin noḡtḡuigrḡe ḡo foilleir ḡoḡeiceḡe of a comair amad; aḡur ní fḡeirḡ an fḡinne ḡo noḡtad ar an ḡóigr rin, muna nḡéantar ḡac uile niḡ ḡo cḡruḡad ḡo fḡeir maḡlacḡa na nḡirḡmeadḡa” (i. i ḡḡeḡ ḡo mberḡ an fḡinne com ḡoḡeiceḡe le $2+2=4$, nó a leitḡero eile adá le faḡáil inḡ an ḡirḡmeadḡt). “Soilḡe na nḡirḡmeadḡa” a tḡuḡ ré air rin.

Ar an adḡar rin, nil baḡal ar biḡ ná ḡo mberḡ an aigne in-ann ḡac uile cḡneál eḡlair a baint amad, aḡt an ḡá niḡ adá luairḡte tḡar aḡainn a ḡéanam, (I) ḡan ḡlacad le fḡinne ar biḡ ḡo noḡtḡuigrḡar ḡo lom ḡipead ḡon aigne i; (2) ‘Soilḡe na nḡirḡmeadḡa’ ḡo loḡs le haḡairḡ ḡac ruḡ, mar ní deairḡtadḡ ḡo deairḡtadḡ na nḡirḡmeadḡa, ḡar le ḡeairceḡe. aḡt má’ḡ linn tead an eḡlair ḡo tḡḡáil ar cḡoicḡ buinn láirḡir ḡoḡluairḡte, tá ḡá niḡ a caitḡrimḡo a feadaint, aḡur ḡan don ionḡaḡoib a beir aḡainn arḡa. Iḡ iad ḡá niḡ iad rin ná “fḡadḡaire na ḡeasḡadḡ” aḡur an “Cḡmarḡain.”* Iḡ é ruḡ a tḡuigrḡar le “fḡadḡaire na ḡeasḡadḡ” an méro eḡlair a ḡeibḡmḡo ón ḡḡaḡ amuigr le maḡairc na rḡl, le héirḡeact na ḡcluar ḡrl. Iḡ minic a meallḡar rinn leir na cḡasḡadḡa aḡur ḡo ḡcḡirḡo an ḡub ina ḡeal orainn, aḡur ar an

*Syllogismus.

aðbar rin, ní hiontaoið an fíadónaire ná an t-eólar a beir fíad dúinn, de bhríð go bfuil gába aca le folur ašur le tpeóruíde nac bfuil aca ionnta féin.* Ní ceart dúinn don úráto a baint ar an gCómarsain.† Do meaf Dercarter nac dtugann an Cómarsain don eólar nuad dúinn ear mar a bí ašainn ceana féin, ašur mar rin de nac bfuil don maic léiti

Áct i n-aindeoin gac a ndubairt Dercarter, baintar úráto ar an gCómarsain aš baile ašur i gcein inr na rcoileannaib feallra, ašur inr na leabraib feallra. Ar an aðbar rin, ir fiú dúinn an méto rin atá rárdte aš Dercarter i n-ašair na Cómarsaine do rerpúad go hairead: óir, má tá an ceart aise-rin, tá dul amuša ar na rcolurótið leir na ciantaib. Do míniš J. S. Mill dúinn cao a cúis Dercarter leir an gCómarsain. Ir mar reo a gničar úráto oi, dar le Dercarter:— “Tá gac uile dúine romarbtá; ir dúine Socrater i ašur dá bhríð rin, tá Socrater romarbtá.” Áct, nil don eólar nuad inr an abairt deirpeannac úo ‘tá Socrater romarbtá’; nil innti áct ‘glaacó-romí-mé.’‡ An fíor é nac móp dúinn a fíor a beic ašainn ‘go bfuil Socrater romarbtá,’ rul dá bfeadóamíto a ráo go bfuil “gac uile dúine romarbtac”? Deir Dercarter ašur Mill nac móp dúinn a fíor rin a beic ašainn romí mé, áct cé’n fáč a n-abrann ríad é?

“Ir é an dul-amuša móp a bí ar Dercarter, ašur ar Mill ašur ar a luét leanamna,” arpa an Doctúir Ó Cobtais, “šur mearadair nac dtis linn a ráo le dearbtaáct go bfuil an “ráo coitceann”§ fíor, šan a beic cinnte ar dtúr šur fíor gac uile ráo rá leit dá dtašann ar an ráo coitceann: mar rómpla, ní féioir linn a dearbtao go bfuil ‘an uile dúine romarbtac’ (ráo coitceann é rin), mura bfuil a fíor

* 2nde Règle.

† 14ième Règle.

‡ Petitio principii—Šr. τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτιοῦσθαι. Mercier-Critériologie, c. ii. 59. La valeur du Syllogisme.

§ Universale.

aḡainn roimh-ré go bfuil Sócrates romárbhḡa, go bfuil
 Seán iḡ Séamur, iḡ Tomár romárbhḡa, aḡur mar rin
 do ḡac uile dhuine den éine dāona ar fad. Aḡur do
 éaparadur mar rin go ḡcaitḡrḡe an uile dhuine den
 éine dāona do ḡabairḡ fā nḡeara aḡur d'inḡiúcaḡ,
 rḡl dā bhḡeasḡarḡe a rāḡ 'tā ḡac uile dhuine romárbhḡa.'
 Aḡḡ bī dḡearmāḡ mōr orḡa inḡan méro rin. Nīor
 tuiḡeasḡar an rāḡ coitḡeann i ḡceart.* Dā dḡuiḡtōir,
 ār nḡōiḡ, éirḡōir naḡ ar an ḡcuma rin a ḡeibḡtar an
 rāḡ coitḡeann ar aon éor, aḡur naḡ bfuil call ar bit
 dhuinn an rḡrḡḡḡḡḡ rin atā i ḡceirḡ aca do dḡeanaḡ,
 le n-a fāḡáil. Dḡeimḡione ḡur fḡtōir linn an rāḡ
 coitḡeann do éeapad iḡ do dḡearbhḡḡ, ḡan a fīor a beir
 aḡainn roimh-ré ḡur fīor an rāḡ ronnḡaḡ: † aḡur
 dā bhḡiḡ rin, go dḡugann an Cōmāḡḡain eōlar nuad
 dhuinn, naḡ rāib aḡainn éeana.

Dubḡamar tḡar ḡurab é teḡarḡ Dḡeapḡerḡ go
 bfuil ar éumar na haizne ḡac uile eōlar a rōlātār
 dī fḡin, mā éuirḡeann an dhuine roimḡe ḡan ḡlacad
 le rīrinne ar bit go noḡtḡiḡḡtar an rīrinne rin
 go roilḡir don aizne, fḡe mar a ḡnītār rīrinḡī
 do éur ór comāir na haizne inḡ an āirḡmḡeacḡ
 (.i. go mbīḡ 'Soilḡirḡe na hāirḡmḡeacḡta' aḡ an aizne
 i nḡac rḡḡ). Aḡḡ, ce'n éaor a dḡiocrāimḡo rḡar
 leir an Soilḡirḡe úḡ atā i ḡceirḡ aizḡe? Tḡgann
 Dḡeapḡerḡer fḡeasḡa ar an ḡceirḡ rin, mar a leanar:—
 na rḡḡḡḡ atā le rḡrḡḡḡḡ aḡainn éun eōlar a fāḡáil
 ina dḡaobḡ, iad do éur ór comāir rḡl na haizne, iad
 d'inḡiúcaḡ go cḡuinn iḡ go hiomlān — mā ḡnītār an
 rḡrḡḡḡḡ rin i ḡceart, bhḡarḡar fā nḡeara an éorḡmālacḡ
 atā rōir na rḡḡḡḡ rin, aḡur noḡḡarḡ don aizne go bfuil
 cáirḡḡeacḡ éiḡin bhunḡrāc ann, atā le rḡeacāil ionḡta
 uile go léir, aḡur i nḡac aon rḡḡ fā leir aca. Sin é
 'moḡ dḡirḡeac' na haizne éun eōlar do bhaint amaḡ. ‡
 Da é tḡairḡm Dḡeapḡerḡer ḡurab amliad a ḡnionn an

* Coffey, "The Science of Logic," I.

† Particulare.

‡ 14ième Règle.

aighe gac uile rmaoine dá mbíonn innici do mion-
 reáúad agus poinnit eolair do baint ar gac don
 rmaoine. Aét déarfair doine, bhéirir, 'cé'n baint
 nó an ceangal atá roir na puadái éasraíla a cuirtear
 ór comair na haighe, a ráó sup féoir leir an aighe
 dul ó rmaoine go rmaoine á n-infiúcaó go beaét, agus
 eolair iomlán a faáil ar an doig rin?' Pheasra na
 ceirte rin, ir é atá mar bhunpéim as mod' Uercarter.
 Seo é an pheasra a beir pé péin ar an gceirt:—Na
 puadái go léir sup féoir eolair do cup orca, ir féoir
 iad do poinnit ina pheatannaib, agus tá dlútbaint
 agus corálaét bunúrac roir na puadái i n-gac don
 trpeit pá leit: agus ó tápla go bhfuil, má geibimíó
 eolair cruinn ar puo amáin inr an trpeit, noctann
 an puo rin an céad puo eile dúinn, agus mar rin do
 gac uile puo dá bhfuil inr an trpeit rin. Ruo eile
 fóir, tá cáilrdeáét éigin bunúrac i n-gac' don trpeit,
 agus tá gac uile puo inr an trpeit as bpaé agus
 ruidte ar an gcáilrdeáét rin: i dtreó, má gnítar don
 ceann de na puadái o'nfíúcaó go nomlán, go noctar
 an cáilrdeáét coitceann rin. Ir é gnó na haighe
 annrin a dhéanam amac cad i an baint nó an ceangal
 atá as gac don puo dá bhfuil inran trpeit leir an
 gcáilrdeáét rin, agus a cairbeáint ar an gcuma rin
 cad i an baint agus an corálaét atá as gac don
 puo aca le n-a céile. Aét cuirimíó i gcár anoir, go
 deartuigeann uainn puo atá abpaó anonn ra trpeit
 do cup i gcommeair leir an gcéad puo atá innici, cé'n
 caoi a ndéanfar rin? Seo é an bealaé a ndéantar
 é:—Cuirteann an aighe an céad puo i gcommeair leir
 an dapa puo, agus éionn pí an corálaét atá eatorca;
 annrin, cuirteann pí an dapa puo i gcommeair leir an
 trear puo, agus éionn pí an corálaét atá eatorca
 ruidt ppeirín: féadann pí an céad puo do cup i gcom-
 meair leir an trear puo, annrin, agus noctann an
 commeair rin go díreac don aighe an corálaét agus
 an coibneair atá roir an céad puo agus an trear puo.
 Mar rin do gac uile puo aca i ndiaó a céile: an aighe

as obair ar an gcuma rin, go dtí go noéttar dí an córnálaéct atá roir an céad ruo ra trreit, asur ruo ar bit eile níor ría anonn sur mian léiti eólar cnuinn a cup air. Féadtar a rá, mar rin, surab iad na ceitne neite reo a leanar, bun asur bárr, lár asur leitmeall an móda úo Dercarter.

(1.) Le go mbéad fírinne ceart as an aigne, ní móir dí an fírinne a feiceál go lom díneac cóim roiléir rin naé féidir don dul amuza ná mearbhall a veit uiréi ina taob.

(2.) Na ruodá go léir go dtis linn eólar a cup orca, ir féidir iad do roinnt ina rreātannaib.

(3.) Nuair a éromann an aigne ar na ruodá atá i ngrac rreit do rerrúad, ir í an cáilideacéct coitcéann úo ir ceart dí do lois i dtorac.

(4.) Ir é ir eólar iomlán ann, an aigne do tabairt fá nreara asur do tuisrinc an ceangal asur an córnálaéct atá roir na ruodá i ngrac don 'trreit eólar,' asur dá éasmuir rin, grac a mbaineann le bpiúg ir le nádúir grac uile ruo aca. *

2.

Tá rerrúadú d'éanta asainn ar an moó úo, a ceap ir a cum Dercarter, asur tá pé cóim maic asainn iarracéct a d'éanam anoir ar an gcéad mír eile dá teagarc do cup tré céile asur do noéad. "Níl ceirt ar bit eile ir mó ir ríú dúinn a rerrúteac 'ná an ceirt reo:—cao é an ruo é 'eólar an duine' (.i. an t-eólar a bíonn as an nruine), asur cao iad na neite go dtis leir eólar a cup orca?" Do míniú Dercarter dúinn inr an moó cao ir ríoreólar ann, asur cuiréann pé an ceirt móir tábaéctac eile reo cúgann, annrin:—'An ríoreólar é eólar an duine, asur ma' r ead, cao iad na neite sur féidir leir an aigne eólar a rragáil orca?'

Tá dá cineál bpreiteamair díruis inran aigne,

* Disc. de la Méthode, Part ii.

agusur ip iad na pfeamaca iad ar a bparann zac uile bpeiteamnar agusur zac don eolar eile da dtig linn a beic agaimn. Ip iad da bpeiteamnar iad na :

(1). Bpeiteamnar dpeac na haigne ar puoi nac bpuil ar bic det inr an aigne amain (m. f. $2 + 2 = 4$).

(2). Bpeiteamnar dpeac na haigne ar puoi atá larmuis di (m. f. ip leabar é rin).

Ór puo é go bparann zac uile fagar eolair ar na bpeiteamnarib rin, agusur nac bpeatoraimio eolar ofagail ar bealac ar bic eile ; má cailleann riad a mbriis agusur a mbunúr, ip é rin le iad muna noctaro puoi duinn go fior mar atá na puoi ionnta fein, ip pollur nac feioir fioeolar ar bic, da laigeas, a beic agaimn. Tá, amac, don enuacac amain fipinni nac mbainfead Deccarter leobta, a beag nó a móir, eadon, na fipinni atá maetanac cun dlige De do comlionad : mar do ceap fé nac dtiocfad leir an aigne, zan zparta De, don rcpudad ealadanta do deanam oita.

Cromann Deccarter ar an da bpeiteamnar úo na haigne do rcpudad, agusur ip é puo adoir fé nac bpuil maitear na tairbe ar bic ionnta cun colair do tabairt duinn, agusur ar an adbar rin, zur ceap iad a caiteam i leataduib.

(I). " Ip leabar é rin " : ' riadnaire na zceatorad ' a noctann an fipinne rin don aigne, det ip minic do meall na ceatorada ceadna rin me, agusur a cuireadar an dub ina zeal oim ; agusur da bpiis rin, ní hiontauib a briadnaire, " oir, an puo do meall duine uair amain, ní ceap do don iontauib a beic aige ar an puo go bpat arirt." * Da mbaó i an fipinne ip rimplide agusur ip foileire i, ní feioir linn a beic cinnte ina taob. " Ca brior dam nac zceaduireann Dia go mbéad mearbail intinne agusur dul amuga oim, nuair adoirum $2 + 2 = 4$, nó, nuair dirimim rleapanna ceapnoige, nó puo ar bic eile da róro." † det ceap atá fagta agam

* ire Med.

† zieme Med.

anoir, mar rin? Tá teac an eolair leagta ar lár agus ina rindoiríní. An mbeid ortm anoir mo faogal do cup d'iom gan don fírinne a beit agusam faoi ruo ar bit 'ra domán? nó, an gcaitpró mé glacaó le gac uile fírinne, dá deacraict liom a éirdeamaint, agus gan a fíor agusam cad cuise go gceiridim í? Fan ort go fóill! "Cogito, ergo sum" (rmaoinim, agus dá bhris rin, táim), tá an fírinne rin com roiléir rofeicre nac féirid a b'reagnusaó. Féac! rin é an cloc buinn go dtógsfar teac nuad an eolair uiréi.

Sul dá n-abramíó a tuille, ámtac, i ttaob an 'eolair' rin, ní móir beagán a ráó i dtoraé ar dá n'ó go bfuil dlúctbaint aca léir an gceirt rin.

(1.) An tAmíreap.

(2.) An "Cogito, ergo sum."

Déanfaimíó iarraict ar an gcéad n'ó aca, do míniušaó ar dtúr. Ir eól do cad cad ir 'amíreap' ann, óir deirimíó arírt agus arírt eile 'níl don amíreap ortm nac dtiocraó ré' rpl. Bíonn amíreap ar d'úine am ar bit nac dtis léir a ráó le deapbtaict an fíor an ruo atá or comair a aigne nó nac fíor. Do réir na b'eadlram ir éir amíreap ann, "an cuma ina mbíonn an aigne nuair a bíonn b'reiteamnar aici dá déanam, agus nac b'readann rí a ráó an fíor é nó nac fíor."* Bíonn an aigne i gcár roir dá comairle, nuair a bíonn fíoramíreap uiréi. Dá b'iarraigeaó d'úine díot cé aca baó deire leat an hata a bíóó ag ár gcéadaóair ádam nó an hata a bíóó ag fíonn mac Cumáill, déarfá nac raib a fíor agus, nac dtiocraó leat roga a déanam, mar nac raib cúireanna ná eólar agus eun t'aigne do focrušaó ar don taob: Déaó 'amíreap' ort, agus 'fíoramíreap Díultac'† a tustar ar an amíreap rin. Déct dá b'iarraigeaó d'úine díot an mberó an gaeóils dá labairt ag muinntir na héireann go léir fóir, céaró adéarfá? Déaó cúireanna lárore tábaétaá eun a

* Coffey, Epist. I., l. 32.

† Dubium Reale Negativum.

ráð go mberð, le congnam Dé; áct ina scoinnib rin tall, béað cúireanna eile aḡat cun ḡan é 'do ráð (farior go bfuil!). Béað cúireanna lárope ó ḡac taob — béað am̄pear ort — ir é ainm a tugtar ar an am̄pear rin ná 'fíoraam̄pear Deimniḡteac.'* Áct tá am̄pear eile ann fpeirin, ar a 'otugtar 'Am̄pear Órduiḡte.' D'éarráð 'duine leir féin, b'féidir, mar seo :—Tá an méro rin fírinne ar eólar aḡam anoir, aḡur cpeidim go lároir é, áct mar rin féin burð maic liom eólar níor fearr ir níor cpuinne a faḡáil air, ionnor go mbeað in-ann a míniḡad aḡur a 'deimniḡad go foileir 'do 'duine ar bit a cúirear ceirt cūḡam ina taob.' Aḡur leir rin, epomann fé ar an b'fírinne úo 'do rcpúdað aḡur 'do cūp tré ceile, mar a 'd'éarráð 'duine eile nað mbéað fíor ná eólar aḡe ina taob. Cpeideann fé an fírinne go fíor, áct ḡníonn fé an rcpúdað, am̄ail ir 'd'á mbéað am̄pear air. Tugtar 'Am̄pear Órduiḡte' † ar an am̄pear rin (mar 'd'éarrá, ḡurab é an 'duine féin a cúireann an t-am̄pear ar an aḡne, cun a cūp 'd'fíacaib uir̄i tuille eólar 'do fólácar). Ir fearroe eólar an 'duine an t-am̄pear rin, má ḡnítar úráto ceart 'de. Cé 'aca fíor-am̄pear nó am̄pear órduiḡte a bí ar 'Dercarter? 'Deir Mercier aḡur an 'Doctúir Ó Cobtaḡ ḡur fíor-am̄pear 'deimniḡteac a bí air: "Tá am̄pear ort," arra eirean,

"Pour des raisons très fortes et murement réfléchies." ‡

Síl 'Dercarter, mar rin, go raib an fíoraam̄pear úo maćtanað cun eólar a faḡáil, aḡur ar an 'd'bar rin, go raib fé cearduḡte aḡe an t-am̄pear rin 'do beic air. 'D'á b'riḡ rin, má tá an ceart aḡ 'Dercarter, tá 'deire le heólar an 'duine aḡur níl b'riḡ ná éireact i n-aon curo 'den eólar atá aḡainn.

* Dubium Reale Positivum.

† Dubium Methodicum.

‡ ire Med. ix

3.

Iy iad na céadófaða marí don leir an aighe a tuzann saé eólar dúinn, agus má gñionn ríad-ran a ngnó ra ceart iy ríoneólar é an t-eólar a bíonn aghainn. Aét, ríul dá ndéanann an duine don ríonúdaó ar gñó na haighe ina gceadófaó, féadaint an ndéanann ríad i gceart é, tá iontaoib ionlán aighe arta ríomí ré. Tuigtar dó, ríeirín, nac bfeadófaó ré an ríonúdaó rín do dhéanamí ar a ngnó ar don bealaé eile aét leir an aighe amáin (iy é rín le ríad, go gcaitfeó an aighe ríaire a dhéanamí uiréi féin agus ar na céadófaða, an faid atáio ag obair, agus go bfeiceann rí annrín an bfuilro ag obair i gceart nó nac bfuilro). Aét, muna bfrágtar ar cúmar na haighe an ríonúdaó iy an ríaire rín do dhéanamí, níl don fágaíl aghainn ar eólar ciumn ealaóanta. An ríoraimíhear úo Dercarter do cúirfeadó ré ar cúmar an duine don ríonúdaó ealaóanta do dhéanamí ar a cúro eólar (marí, do ríeir Dercarter, caitfar a éreideamíaint ríomí-ré nac ndéanann an aighe ná na céadófaða a gcuir oibhe i gceart, agus nac ríeirín don iontaoib a beit ag duine arta). Má tá an ceart iny an méro rín ag Dercarter, níl ríoreólar le fágaíl ag doinne; aét níl an ceart aighe, marí, níl gñó ar bit aighe den bfríoraimíhear úo, agus marí rín de níl ré cearduighe aighe úráro do baint ar.

Deir ré féin, amíac, go bfuil cúireanna lárohe tábáctaca aighe éun úráro a dhéanamí den bfríoraimíhear:— ‘eagla na heagla, go mb’féoirín go bfuil d’roócpríoraó éigin do mo meallaó, iy do mo cúir amúga — sup meallaó go minic ceana mé, agus go mealltar go minic fōr mé — 7rl.’ Aét, ar éuala doinne amíam a leitéro de ríéal i mbarrí bata! an bfuil duine ar bit ra domán móp a beaó comí oitcéillíro rín, iy go dtabarfaó don áiró ar na cúireanna amíroaca ríaróroaca rín, nó a caitfeadó amíhear iy d’roócíhear ar an aighe, ar an meabair cinn, agus ar na céadófaða do gheall Dia dó,

mar gheall ortá — b'féidir go gcuirfeoir t'fíadaib ari
 a cúro eólaír do r'púdaó níor fearr, aét rin a
 doicraó leobta a déanam. Tá b'píg rin, níl an fíor-
 amíhear atá i gceirt aS Deircarter, ceatuisíte ná
 oleaátaó, óir ní fáganann ré ar cúmar an duine ceirt
 an eólaír do fúarcailt ná do péirteac ar bealaó ar
 bit. Is é an fáé a ndéantar úráro de móó, ná éun
 na haighe do cúp i doicraó aSuir i n-eaáar ionnar go
 b'péararó rí b'péarannar coérom cóir do tabairt,
 ar gac pur. Aét, cuirpeann an fíoramíhear a bí beart-
 uisíte aS Deircarter, t'fíadaib ar an aighe a rúile do
 dúnaó i n-eaáar na fírinne moim-ré, gan gába gan
 maéctanar. An amílaró náir péaró ré úráro a déanam
 den amíhear Óruisíte? Óir t'is leir an nduine an
 tamíhear rin a beir ari, aSuir iontaoib do beir aighe
 ar a aighe aSuir ar a céararóda inf an am gceáona:
 cuirpeann an tamíhear Óruisíte gac claonaó amac
 ar an aighe, i doicraó go mbéir ar a cumar b'péarannar
 coérom a tabairt ar gac uile níó dá gcuirtar of a
 cómar. Éimro, mar rin, nac raib don éall leir an
 b'fíoramíhear éun eólaír do baint amac.

Maroir leir an "Cogito, ergo sum," veimíó go
 ndéanann Deircarter é péin do b'péarannar aS
 déanam an b'péarannar rin do. "Smaoinim," arfa
 eipean, "aSuir dá b'píg rin, táim." Nuair a veir ré
 'rmaoinim' is fíor do é, gan amíhear. Aét cé'n
 éaró a doicraó leir a baint amac ar rin go b'púil ré péin
 ann ar bit? Cairtar a ráó nac féidir a baint amac
 ar go b'púil ré péin ar bit, muna b'púil an b'péarannar
 eile reo na haighe aighe moim-ré, "An té go doicraó leir
 rmaoinead, tá ré ar bit." * Aét, nac doicraó Deircarter
 péin le tuigrint dúinn éana, nac b'púil b'píg ná eipeacé
 le n-a leicéiró rin de b'péarannar? ASuir, mar rin
 de, éimro go roiléir nac b'púil infan mbunp'péim úó
 'Cogito, ergo sum,' ná i n-don cúro eile dá téaáar
 aét 'glaaó moim-ré,' ó bun go barr aSuir ó túr veire.

* Balmes, *Filosofia Fund. i. c. 6. § 68.*

Ir é céad puo a éputuigeann Dercapter dúinn leir an mbunfírinne rin ‘Cogito, 7rl,’ ná go bfuil Dia ann. Ir é bpiḡ a bí aḡ Dercapter le Dia ná ‘ppioḡaḡ rómáit, ró-iomlán, ríoppurde.’ Seo é an bealaḡ ina scrútuigeann ré go bfuil a leitéro ann:

I. “Tá rmaoine aḡampa im aigne,” veir ré, “ar puo éisín rápñáit, iomlán ann féin, ‘dar dual veit ar bit (existere);’ aḡur dá bpiḡ rin, tá a leitéro .i. Dia ann.”

II. “Ní féadpaḡ an rmaoine rin teact ó puo nac bfuil iomlán san teopa, ní luḡa ná mar a ‘péadpáinn féin é a cúp irteaḡ im aigne féin; mar rin de, ní fuláir nó tá an puo rápñáit iomlán úo ar bit ann, aḡur sup b’é do cúp an rmaoine rin irteaḡ im aigne: aḡur ir é Dia an puo rin.” †

III. “Aḡur, puo eile pór, ir eól ‘dam nac bfuilim iomlán ná san teopa ionnam féin, aḡur ó’r puo é nac bfuilim, ní tiocpaḡ liom mé féin do éputuḡaḡ ná do cúp ar bit. Ar an aḡbap rin, caitepap a ráḡ go bfuil Dia ann, aḡur sup b’é do éputuḡ ir do cúp ar an raogal me.” ‡

Deapbuiḡeann Dercapter annrin go bfuil an ‘doman ann i noárpíub. Tá Dia rómaíḡ ann féin, aḡur ní féirir leir doinne do meallaḡ. Do éputuḡ Dia an ‘duine aḡur ḡac níḡ dá bfuil ra ‘duine — an aigne, tuisrin, meabair, raḡapc na rúl, éirteaḡ na ḡcluar, moḡuḡaḡ, 7rl. Act, cuipéann na céadpaḡa céadna rin ina luḡe ar aigne an ‘duine go bfuil an ‘doman ann laḡmuḡ ‘den aigne. Ar an aḡbap rin, tá an ‘doman aḡur neite an ‘domain ann i noárpíub, óir, dá mbuḡ nac mbéaḡ, véaḡ Dia aḡ meallaḡ an ‘duine. Mar rin do ḡac uile fírinne go raib aimpéar ar an aigne ina taob ó cianaitḡ; éputuigeann Dercapter ar a bealaḡ féin go bfuil bpiḡ ir bunúr leobḡa go léir,

* Cf. Discours, 4e p. ; Med. 3; Princp. 14.

† Cf. Discours. *ibi.*; Princp. 18.

‡ Med. 3; Princp. 20-21.

agus rin é an éaoi a dtógann ré 'teac an eolair' an átuair ar an gcloic bhinn doḡluairle dáinḡin éo dar leir "Cogito, ergo sum." Aét má ḡnitar reḡúdao ar an ḡscutuḡaó rin a beir Dercapter uaró ḡo bfuil Dia, ir an domán ir eile ann, éirar ḡo bfuil 'ḡlacadó-roim-ré' (petitio principii) ann ó túr deirne. Mar baineann ré úráro ar an mbunḡirinne "ní bíonn don ruo ann, ḡan a éúir a beir leir."* Aét, níl don ceart aige é rin do d'éanam, mar ní tḡs leir an bunḡirinne rin do d'eimniḡaó ḡo dtí ḡo ḡscutuḡeann ré ḡo bfuil ré féin, Dia, ir an domán ann i dtorac. Ar an adbar rin, tá an teagarc ar fad ḡan éirfeáct.

Do tḡs Dercapter bunáite a faoḡail aḡ féacaint le plaét agus bail do éur ar an dteagarc rin. Rinic ré iarracé fheirín ar tráctáó i dtaoó béareólar,† aét ní mó 'ná ḡo maic d'éirḡs leir ran iarracé rin. ir deacair an éuro rin dá teagarc do tḡirint, agus mar rin de, ní bacraimíó leir annro.

Aḡ féacaint riár dúinn ar beata Dercapter, tḡs ionḡna orainn. Fear do b'éao é, a raib éirim aigne agus ḡartaét ir meabair tar barr ann, agus dúil rómór i n-eólar agus i léiḡeann aige. D'éirḡs leir obair éom móir éom tairbeac rin do d'éanam ar ron ealaóan na hárimeacéta ḡo bfuil a cáil leacéta ar ruo an domán dá bárr, agus a ainm i mbéalaib luét léiḡinn agus foḡluma ó roim aleit. Duaitleann ré bótar na feallra annrin ar loḡs eólar,—mirneac ir meánna ann, boḡraó ir fuinneam na hóige ina éurleannaib, agus iontaoib iomlán aige ar neart a tḡiriona agus a aigne féin!—é aḡ ceapaó ḡo n-éirfeóacó leir ḡac uile éinéal eólar do baint amac, agus ḡac uile éruaróceirt do réróteac ar a ḡurtal, agus ar a rtuaim féin. Aét, féac! annrúó atá ré anoir i n-umar na haimiléire, agus ḡan ar a éumar an ḡirinne ir rimplíde ar bit do d'earbaó ná do d'eimniḡaó, aét á éur féin i bponḡc, agus i dteannta,

* Principium Causalitatis.

† Ethica.

agus 'petitio principii' mar bunphrém aige leis an
 zepuētusað a tuḡann ré dúinn. Céarḡ do bair dá tpeóir
 é? Tá, sup éar pé an moð úo do cúir i nḡníom inran
 bfeallra, díreac mar do cúir pé i nḡníom 'ran
 áirimeac̄t é. Sin é an tuacal móir acá deanta aige.
 Tá a fíor aḡainn, dá ḡeipe an reirúac̄ a ḡnícar
 ar fírinní na háirimeac̄ta, agus dá méro a cuircar
 ina ḡcoinnib, supab amlarò ir fearr agus ir foiléipe
 a noctpar iad i noeipe na dála, toirce ḡo bfuil na bun-
 fírinní móra páḡta, ar a bfuil ḡac uile ruo eile aḡ
 brait. Ac̄t, ní mar rin don feallra, óir, má cuircar na
 bunfírinní péin i leac̄taoib, agus má veircar na^c
 bfuil bríḡ ná bunúr leób̄ta, níl clocbuinn páḡta
 annrin ar a doḡpar teac̄ an eólar. Níor tuis
 Deircarter an méro rin. "Le dúil inran iomarca,
 cailltar ḡo minic an t-iomlán," agus b'é a fearac̄t
 rin aige riúo é. B'i dúil ran iomarca aige; cuarò
 pé car a díceall agus car díceall a aigne; agus do
 loic a aigne air. Siné an botún móir a rinne pé, agus
 níl léiḡeam ná innrint reíl ar an méro díoḡbála a
 rinne an teḡarc úo Deircarter don feallra ó poin
 aleic̄. Fear ionḡanta^c do b'eað Deircarter, ḡan
 ampar, ac̄t ní móro sup cúinnis pé ariam ar an rean-
 páo: 'In medio tutissimus ibis.'

SEAN-DÚIL NA nḡALL.

πλατων

Ταιησιμ αν αιρτε ρεο
 το ρνα ρεαριθ οφουλινς αν τ-οεραρ
 αι ρον να ηειρεανη,
 Αθρην, 1920.

FOCALI ΔΣ Δ ὄρουιι ειαλλ πέ leiτ 'σαν Διστε seo.

- Διγνε εἰμαραδ = intellectus possibilis.
 Διγνε φεδὸμαδ = intellectus agens.
 Διμοριόμαδεαδ = Mathematics.
 Δηαμεόλαιρεαδ = Psychology.
 Δηαμ λαράντα = irascible.
 Δηαμ μιαναδ = appetitive soul.
 Δηαμ μέρύντα = rational soul.
 Ὑαμμυιζτεαδ = transcendent.
 Ὑέαρεόλαιρεαδ = Ethics.
 Céαοφαδ = senses.
 Ceαλζμάρτεοιμ = sophist.
 Céμρεατα = Geometry.
 Cíoμαιρε = a critic (philosophical sense).
 Coιπράμτιυζαδ le = participation in.
 Cumαννόρι = communists.
 Cυρρόιμρε = objects.
 φεαλλραμ υζοαμάραδ = dogmatic philosopher.
 φίμυνε αοναμαδ = particular truth.
 φίμυνε ιομλάναδ = universal truth.
 ηόρμαδεαδ = civilization.
 Ρυοαί μεατα = phenomena.
 Seiβ αοναμαδ = private property.
 Síττιν = imagination.
 Teοιμ αν φεαρα = theory of knowledge.

PLATON.

Ó' r fuo é sup fás feallra na Spéige a pian so daingeán ar feallra na Scol ir na heaglaire, ir tábaátaige do duine i a léigeam ir a reirúad 'ná don feallra eile den treanaimpír. Ir as an nSpéig a bí an nórmaireáct ir árra, asur ir uaiti a cmaob-reaoilead léigeann, ioir ealaáda ir eólaráeáct ar fuo ponn na heórra. Pé nórmaireáct a cleáctuis impire na Róime, ir ó fáoite na Spéige a fuair ré a ceácta. Ir mó feallramain a bí ra Spéig ó Eraclítur so ndurrotler poim ámpír ar oTigeanna. Saoite iá-ran so bfuil a zelú ir a scáil i rtair an domáin. Áct amáin durrotler, níor leis doinne aca pian com mór le Platon ar cúrraí na feallra. Do deim durrotler obair anaábaáctá, áct mara mbead Platon a beit ann poim ré, ní bead leicéro durrotler agáinn. Cairbeáin Platon don rlioct a táimis ina óiaró an trlige ir feairi cun caárac na píunne asur deirtar mara mbead an t-eólar ran a fuair durrotler ó teagarc Platon, sup beas de cairbe a tiocraó ar a fáoair féin.

CÚNNTAS AR A BEAÁAIÓ.

Sar a reirúócamíó an obair a pinne Platon ar ron léiginn an domáin, ir ceairt dúinn cúpla focal a fás i otaoib a beaáaó. I scatair na ndáctne do ruzaó é ra bliááain 428 poim ceáct ar oTigeanna. Le linn é beit as éirige fuar cuir ré anaíuim i bpiráeáct, asur nuair a cornuis ré ar rtaidéar na feallra, bí pian na píuráeácta ar a reirúinní. Do élúruis ré a rmaointe i oteanga bpeáá, asur mara mbead sup leis ré don bpeit píuráeácta a bí áige féin cur irteáct ar a cúro feallra, b'féoir so bpaigmir teagarc níor

buaime uairé. Is beag dá faozal a bí caithe aise nuair a bí feallra a tíre dútcair foalumta aise, agus obair Epaclítur is mó a léigead ré. Dubairt an saoi rin nárb féidir dúinn don “fior” d’fázail, mar bí zac don pur fozalca, ceapádaé “as iú ar nóir rputáin.” D’adontuis Platon leir an dtuairim rin, aét nuair a énom Socratér ar teagarc ar pur na catrac, do lean Platon é.

Is é an trige a bí as Socratér ná, na daoine a ceirtuzaó cun a tearbáint dóib ná raib as doinne aét tuairimí, ná raib don “fior” ceart aise. Ní maic le fear doinne a beic zá léiruzaó dó zo bfuil ré aineolaé, agus d’éiriz luét na catrac cun Socratér is cuireadar cun báir é. Do b’é tuairim Socratér gurb é an t-don pur amáin a bí deminigteac aca rmaointe a baimeann le béara is rubáilci agus ná raib aét dat na ríinne ar zac don razar feara eile. Do comairliz ré do zac doinne “aitne a cup air péin.” Mar adubramair ceana, do lean Platon Socratér is d’foalum ré móran ceacta uairé. Tar éir báir a máizirtir do cuairé ré i zcáin ar loz eolair is ordecair. In a tairtil i dtíoraib tar lear do carad Euclid air, agus cuireadar aítne ar a céile. D’éiriz caradar eatorpa, agus d’fáz an muinteardar rin pian ar rerbinní Platon. Do cup ré airne, Éizipt, Atria de, agus is mó léigean a baiz ré ó fozitib an Oirteir. Coimead ré zac teargarc aca, as maétnam opta ina éporde.

Táimz ré abailé ra bliadain 387 agus cup ré coil feallra ar bun i nZáiróin an Acadam inran Aithin. Baiz na miclézinn cuize ó zac áiró. D’éiriz a cáil is a clú, ní hamáin ar pur na Széize péin aét ar pur na hÉirpa, agus ba móir an éperdeamaint don Aithin a leitéro de saoi a beic ann. Nóir neamhoitcianta cun teargarc a bí aise. Is é nóir é rin ná ríudal i mearc na maclézinn as cup is as fteazairt ceirteanna ra cómpáó leó. Ón nóir rin do tuzad rerpaticí

(i. daoine a b'íod ag riubal mórtimceall ar feoil feallra an Acadamh).

Fuair pé cuirteadh ó cara dó, darbh ainm Díon, dul go Síracúr eun an pí ós a tabairt ruar. Do éuaró. Is é céad níos a dein pé ná cúrra céimreata a múineadh do Díoníriur, don pí ós. Cuir an ruidéar cnuaró tuirre is fearg ar Díoníriur, mar buacail leirceamail, cnámóidomáoin a bí ann. Do tug pé ruim a láma dá máisiririr agur níorb foláir do Platon imteact abailé. Do lean pé ar an múineadh le dútreact ran Acadamh go cionn rcatam eile. Do tug pé tuar eile go Síracúr d'iarriaró Díoníriur a cur ar a lear aet do teip air glan. Ina diair rin níorb cur pé ruim i n-aon ruo aet ra b'feallra. Fuair pé b'ar ra bliadain 346 roim ainirir ar t'igeanna.

A SCRÍBINNÍ.

Is mó leabhar a r'íorb Platon, agur tá nóir an file le feicirint i n'gac ceann aca. Mar rin péin, níorb cum pé aon filid'eaet. Is iad na hainmneada a tugadh ar a curó leabhar ná — Apologia, Crito, Sorciar, Simpórium, Phaedó, Poblaet, Criciar, Na Oigte agur moirán eile aca buó liorta le háireamh.

FEALLSA PLATON.

I—TEÓIR AN FEASA.

Spáó don eagna a éialluigeann an focal feallra ra Spéisir. Deirann Platon go b'puit an t-anam daonna ra doir'eaet, agur go ndoineann pí a díceall ar an b'píinne a déanamh amac, agur na ceirteanna móra a baineann leir an raogal ro is leir an

raoḡal atá le teac̃t a p̃er̃oteac̃. Ac̃t de p̃er̃p̃ an “Simporium,” ní foláir don anam eólar éigin a beic̃ aici ar dtúir mar nác eólardeac̃t daoi an feallra. Cair̃im̃io beic̃ ullam̃ cun na p̃ir̃inne a ḡlac̃aḡ mar ní foḡluimeõc̃aḡ an fear san daḡa sup cuma leir aige nó uair̃o i. Ní heólardeac̃t daoine go bfuil eagna iomlán aca í ac̃t an oipeac̃, mar ip é an feallram̃ an té a loipean eagna, níl p̃i aige ceana. Ip ionann an méro rin tuar ip a ráo nác é eólardeac̃t Dé an feallra, mar taob̃ amuis̃ de Óia níl doinne eile a bfuil eagna iomlán aige.

Tornuigean an t-anam aḡ deánam̃ iongnair̃o de ḡac pur̃o. Ip mó ceirt a bíonn aḡ dul ra m̃uileann uirt̃i go dtí go bfaḡann an feallra an p̃eéal a p̃er̃oteac̃. Rug̃aḡo an feallra ar iarr̃aḡo don anam c̃r̃ár̃ote teac̃t ón ḡer̃uaḡõc̃ár. An iarr̃aḡt ro a deimeann an feallra ar na ham̃paraib̃ a focar̃uḡaḡo cuir̃eann p̃é feab̃ar ar ar raoḡal ip ar ar mbéara go léir. De p̃er̃p̃ Platon, rin tor̃aḡo eile a ḡeib̃tar ar an bfeallra. Dein. Socrat̃er̃ a díceall cun a cair̃beánt do ḡac ar car̃aḡo ra tr̃p̃ár̃o air̃ ná raib̃ don pur̃o deim̃neac̃ aige, ná raib̃ aige ac̃t tuair̃im̃io. Ar an ḡcuma ḡeáḡona cuir̃eann Platon go bfuilim̃io go léir aineóiac̃ ac̃t nuair̃ a cuir̃im̃io cun doir̃ceac̃t ar dtuigr̃iona a p̃caipeac̃, sup̃b é rin tor̃aḡo na feallra.

Dá b̃p̃is̃ rin ip é Teoir̃ na ñtoea aḡur teoir̃ fear̃a meáḡon a feallra go léir. Ar an mbun ro atá a fear̃am̃ ná, go bfuil ann a leit̃ero de pur̃o mar eólardeac̃t nó Sáir̃-pior.* Ip p̃ior an p̃ior ro i ḡcom̃nuir̃e don té a p̃maoineann. C̃im̃io go bfuil eólardeac̃t ann, cuir̃i i ḡcár, ar̃oip̃iom̃aipeac̃t. Tá an eólardeac̃t rin “t̃oḡta ar bañár̃ote air̃ite rim̃plir̃e atá com̃ p̃oil̃eir̃ rin aḡur go nḡlac̃tar le n-a b̃p̃ir̃inne ḡan don c̃r̃uḡaḡo.” Ip p̃er̃oir̃p̃ eólardeac̃t a beic̃ ann ac̃t cionnar? Sin í an ceirt atá p̃oim̃e aḡur ra p̃er̃oteac̃ a deimeann p̃é de ip eaḡ ḡeib̃m̃io a feallra.

*Scientia.

Dála Cant, do tuis Platon fé n-earra go raib
 oifriúeáct móir roir iudaí meáta, an gnáteólar atá
 aS an duine coitcianta, agus eólarúeáct. Iy mó
 baramail a énuaraiúeann “ fear ra trráro ” ó maroin
 go horóce, áct bionn a n-urmhóir tré n-a céile. Fiarpuig
 de (ar nóir Sócratér) cao éuige zur dóig leir go bfuilto
 fíoir agus ní féiror leir don deimniúgáó a tabairt
 duir. Iy minic a éagann plámáparde, agus imireann
 fé ar míana an duine coitcianta, agus leir an mbladar
 cuireann fé an duib ina géal air. An taob eile de,
 ran eólarúeáct éimio beairt fírinne atá fíoir “ i
 gcomnirde iy go deó,” cuir i gcár i n-áiríomáiréáct.
 “ Neite atá comionann leir an níó céarona tá ríad
 comionann le céile ” — roiléirre i reo a beir fíoir
 go brát. Iy cuma cao a deintar leir an roiléirre rin
 nó cao a deirtar ina taob, beir rí fíoir. Áct inna
 iudaib meáta má cuirtar atarpuúgáó ar na iudaí móir-
 éimceall, ní beir ríad ran fíoir, fé rin le ráó, go
 bfuilto fíoir fé coingéallaió. Cuirimio i gcár an
 abairt reo “ tá ‘ Cloé na ríoteána ’ i gcaoir lumnig.”
 Le linn na loélanac, ní beáó an abairt rin fíoir, agus
 dá mburó iud é náir géill Sarrpíeto do Síncel, ní beáó
 fé fíoir. Annpán tá fé fíoir fé coingéallaió. Áct
 ra roiléirre tuar, bí rí fíoir, tá rí fíoir, agus beir rí
 fíoir go deó.

An bfuil don éangal roir an dá éaróib, roir iudaí
 meáta agus eólarúeáct? Cao iad na curróirde a
 báineann leir na céarparóaió, agus cao iad a báineann
 le neólarúeáct? Tuis Platon iarpuáct ar fíreagráó a
 tabairt duinn ‘ran airte tárcamail úo “ Teóir na
 níoea.” Seo an arúóint a rinne fé:—

1. Mar adubairt Epaclitir leanann atarpuúgáó
 ar atarpuúgáó ar gcá eólar a breaónuigeann ar
 gcearparóa, agus dá bríg rin ní féarparimír fírinní
 iomlána óparáil ina ótaob. Táro aS ríoratarpuúgáó,
 “ aS ríe ar nóir ríuáin.”

2. Ó Sócratér (cé ná raib áct cur ríoir ar béara

aiße-Sean) d'foglaim ré, p'p'eirín, náé féroir Eólaídeáct a beic ann san fírinne iomlána (cuir i gcár roiléirí).

3. Is léir go bfuil Eólaídeáct ann, áct mar rin féin ní feicimid a curpóirde i raogal na gcéadfa, mar ní féroir dúinn fírinne iomlán a cup le céile ó eólar céadfa. Annsan, nuair náé féroir iad d'fágáil ó raogal na gcéadfa, agus ó'r iad é go bfuil curpóirde iomlána, rearaíada i nEólaídeáct, ní fuláir nó go bfuil raogal eile ann, raogal ina mbionn fíorfuadaí "ná iúteann." Is ar an raogal ro a túsann Platon "Saozal na n'ídea."

Sin é adubairt Platon. Ba léir do go dtúsann ar gcéadfa eólar dúinn ar na curpóirib' donara, agus go bfaigimid fíor iomlánae ar an "rmaoinead" i n-ar n-aighe. Do tairé ré an t'riú ina bfuair ar n-aighe an fíor iomlánae a míniúad dúinn, áct cun an c'uaid'ar rin a bogad, do c'pucais ré Saozal na n'ídea. Caidrimíde rómp'la a tabairt cun a teagarc a foill'riúad. Do tuis Platon (agus Socrates, leir) go raib i n-aighe an duine rmaointe dála Maitear, Áilneáct, Daonnae, 7rl. Cionnar a beairt'caide rmaointe mar rin ran aighe? Ní feicirde ra dom'an ro, ra raogal amuis iad. Do tuisirde go raib fear "maic," is capall "maic," is cailín "áluinn" áct an Maitear is an Áilneáct, ní raib ríad rin le feircint ag imteáct móricim'eall. Irúis i n-aighe an duine do bí na rmaointe rin, ámta. Ní fuairde t'riú na gcéadfaib' iad mar ní raadaar ra traogal amuis. Níor c'pucais an aighe iad. (Dubairt Locke, Beairt'laí, Hume le n-ar linn sur c'pucais). Annsan, ní foláir nó go raib t'ar'raogal, ina raib an aighe uair éigin, agus ina bfuair rí folur glan cun na curpóirde úo a tuisirint. Saozal na n'ídea an áit rin.

Arís, is minic a caillean duine nó iud a áilneáct, r'adann ríad de "c'ompáir'riúad" leir an "Áilneáct" (an ídea). Áct ní t'ornuigean ná ní im'igean an

Áilneáct féin, fanann sí mar a gcéadna inni féin coiríce. I dtorac ír dóig linn go minic sup mar a céile dá fuo go beáct áct nuair a bpeáctnuigmió níor géipe iad ír pollur ná fuilro áct ag féadaint mar a céile. Cuirtar figiúir ar an gclár duib agur tugtar triantán air, áct ra bfigiúir nil gac don fuo a veirtar ra cairgint atá ann. Veirtar, cuir i gclár, go bfuil rad gan leitead ina curó linne, áct i nscá line den triantán atá ar an gclár tá leitead, gan amhar. Nil ar an gclár áct ramail, pictiúir den triantán ceart ar a dtáctar i gcéimpeata. Áct cá bfuil an fíortriantán? Tá pé i Saozal na hídea. Cuirpeann an figiúir atá ar an gclár an triantán (ídea) “i gcumne” dúinn. Ír mó figiúir de ír féoir linn a deabúgáð ar páipéar nó ar an gclár agur tá “compáirtiuzáð” sca le “triantánaáct” áct ní ceart a ráð sup triantáin iad.

Cad é an ceangal atá roir fuoái peáta agur na hídeai? Sa “phaedo” léigimíó go bfuil “comaoin” eatoréa, nó sup “láitpeac dóib” an ídea. Cóibeanna de rna hídeaið, nó aitéir oréa, ír ead fuoái. “Ír fear Socratér.” Ír ionann ran ír a ráð go bfuil “daonnaáct” ag Socratér. Tá “daonnaáct” ag Achilléir ír ag gac fear eile, mar tá “compáirtiuzáð” sca go léir leir an ídea, — daonnaáct. Ní fear capall, ámtac, mar nil “compáirtiuzáð” ag an gcapall le “daonnaáct” áct le hídea eile ná, le “capallaáct.”

Ón méio rin tuigimíó cionnar a ceap Platon a teagarc go léir. Ar dtúir, bí fíor aige go raib eólarídeáct ann ír ná fáctar a curpóiríde ra traozal céadóradac; annran nác poláir dóib veit i n-áit éigin, supb é áit é rin ná, Saozal na hídea, go raib ceangal roir an dá raozal. Ina diaid ran do mínié pé dúinn cad é an fórt ceangail a bí eatoréa. Cúin feallra Platon a tuigint i gceart, ní poláir dúinn rceal an duine roir coirp agur anam. d’fagáilt. Ír i an truíge

ir fearr cun an rtair rin d'foillriugad ná duine
 áirigte d'fagáilt agus a iarrad air a rceal go léir
 (fé mar a múin Platon dó é) d'innpint dúinn. Tabair-
 faimid áirteidér air — ir cuma cad ir ainm dó mar
 ní ceartuigeann aet a rtair uainn. Seo eugainn
 anoir é:—

Áirteidér:—“ Féad oim, anoir, agus éirir corp.
 Ní féadfa m'anam d'feircint aet tá rí ionnam san
 d'abt. Uair amáin, ní faib aet anam ar fad agus,
 agus do comnuigear — m'anam atáim do fáo —
 amearc na ndéite i Sliaib Olimpur. Ir bheáig rógaé
 lágaé an raogaé a caitear san áit rin. Do fuairgear,
 com maic leir na mílte anam eile, carbad ir dá capall
 fé. Do tiomáin gaé anam agusainn a carbad féin.
 Aet anoir ir áirte, teip ar anam boet eac b'fioámar
 a rmaétugaé agus do tuit an carbad comgariac do
 talam, don ére. Sailig an ére an t-anam agus d'fár
 corp daonna nó ainmídeac uirici. Maidir liom féin,
 d'éirig liom go hiongantac go cionn tamail, aet do
 bíor im comnurde i Saogaé na n'foea go ronaraé. Sa
 traogaé rin ir féidir don anam gaé ruo a tuigrint
 díreac. Ir ann atá Maitear, Áilneact, Daonnaet,
 Triantánaet, gaé foea ná fuil aet a b'fioámaéa ir a
 ramalta ra domán ro. I Saogaé na n'foea, fpeirin,
 do tuig cuid de rna hanmanaib na n'foeaí níor foiléire
 'ná cuid eile aca. Agus nuair a teip ar na hanmanaib
 a b'feair tuigrint, an carbad a tiomáint, nuair a
 túirplingeatar cun an domán ro agus do clúuigead
 i gcorpaib daonna iad, do veinead feallramáin díob.
 Nuair a túirpling anmain eile go faib an tuigrint
 níor luá aca beagán 'ná mar a bí agus anmanaib na
 b'feallram, veinead rigte díob ra traogaé ro. Mar
 rin do gaé raáar anma de féir a tuigrióna i Saogaé
 na n'foea agus feallamre sup veinead cealg-páiré-
 teóirde ra domán ro de rna hanmanaib ir aineólaige
 a bí i Saogaé na n'foea nuair a cuiread corpa daonna
 oirca. Ir minic a táinig anam ar air eugainn tar éir

tréimhe dona míbéarac a cáiteamh an fáil is a bí sí i gcóir doonna agus cuirteadh ar ais arís cun an domhain reo i i bhfuirm saothair, capall, nó ainmíde éigin do réir olcair an traoisail a cáit sí ar dtúir.

“Táinig an lá gur teip orm féin an carbad a tiomáint go plán agus do veineadh fear díom, nó bhéidir gur bh fearna dam a nád gur cuirteadh clúdach corpartha umam. Bí céadfaða ra corp, agus is tríota ran a fuair ear eólar ar an fórt domhain a bí larmuig díom agus na iudaí a bí ann, cé nár éirigh ré liom iad a tuisrint go maic. Bí an corp as coimeadh m'anma i n-aineólar mar a beadh príofún im timcheall agus b'é an t-aon beart amáin a rinne na céadfaða ná, m'anam a gpríofadh cun 'cuimnígte' ar na hÍdeáib. Dá bhíis rin bain m'anam úráid ar an gcóir cun na hÍdeáí a cur i gcumhne dá. Dá bhfeicinn (le céadfaadh réacainte) móran daoine, cuir i gcár Sócratés, Euripodés, Amirtophanés, cuirteadh an faoi ran i gcumhne dam Ídeá 'na Daonnaéca' a tuis m'anam go roiléir i Saothal na hÍdeá. Mar rin de, do gac ruo eile agus rin mo réal asat go nuise reo.”

CIONNAS A CHUAD PLATON AMUZA.

Do reáruig Amirtotles réalra Platon agus ran léirmear tairbeán ré cionnar a chuad Platon amuza. Ó maroin go horóce, mar adéarfá, do bí Platon as cur ríor ar na tréitib “barruigtheaca” a bí as na hÍdeáib. Mar reo a fuairteadh ar na tréite rin go rabadar “rearta leir” na iudaib a maib “compháirtuigadh” aca leó. Do réir Amirtotles, do teagair Platon go maib na hÍdeáí, cuir i gcár Daonnaéct, Calmaéct, Easanaéct, larmuig de gac duine áirigthe, de Sócratés, de Fionn Mac Cumhail, d'Éamonn de Daléna. Aet má'r ríor an réal rin, ní féidir don ceangal a beic ioir Saothal na hÍdeá agus an raogal céadfaadh. Dubairt Platon gur i Saothal na

ní fíosa a fuair ár n-aighe rmaointe mar “Daonnaect,”
 Maitear, 7rl., mar bí beata as na curpóiríde iomlána
 ran ann. Aet tugann, ár gcéadpáda tuairpe dúinn
 ar Socratér, capall maite, cailín áluinn. Tá nádúir
 daonna as Socratér, mar is fear é do réir ár gcéadpáda.
 Aet má tá an nádúir daonna féin i raogal eile, cionnar
 is féidir é beit as Socratér? Má tá ré lairmuig de
 i raogal eile is léir ná é féidir é beit ann ra traogal
 ro. Anrhan, ón léirínear ro a deim Arirtotler, is
 follur go nveagaró Platon amuza asur ná é féidir
 ceangal a beit ior an dá raogal.

Tornuig ré ar eolairdeact áirigte — áropiómairdeact
 is béareóluiigeact, asur ní veacair a tuirint cionnar
 a cuair ré amuza ionnta ran. Sa dá eolairdeact rin,
 is mar a céile an íosa asur an “íosal” — ré rin an
 puo buó ceart a beit ann. Maectnuigmir ar an rómpla
 ar áropiómairdeact — an triantán ar an zclár dub.
 Ní féidir linn triantán “íosalac” a tarrac — ré rin
 ériantán is linte san leitead ann. I nscáe figiúir a
 cúirimíó ar an zclár beró leitead ina líntib. Dubairt
 Platon anrhan, ná raib triantán ar an zclár dub
 asur bí an ceart aige, ní raib triantán “íosalac”
 air. Ar an gcuma gcéadna i mbéareólairdeact, ní
 féidir le duine beit maite ar pad san don loct ann —
 ré rin ná é féidir leir beit maite go híosalac. Tá go
 maite. Aet dubairt Platon anrhan go bfuil scáe don
 eolairdeact mar an gcéadna, cuir i scár, ná raib
 daonnaect i bpear, capallaect i scapall asur mar rin
 de. Sin é an trige ina nveagaró ré amuza. Do fil
 ré go raib scáe puo eile “íosalac” mar fíunni áro-
 piómairdeacta is béareólairdeacta, asur do tús ré
 “íosal” opta go léir. Ar nóe file do éruicuis ré
 Saogal eile.

Is tábaectae an feallram Arirtotler, mar tairbeáin
 ré go raib an fíunne iomlánaect, cuir i scár, daonnaect,
 irtig i nscáe duine, asur ná raib ré i Saogal ré leit.
 Actio sequitur esse, ar an doopaó aietnigtar an crann,

ašur cúip Διρτοτλερ an ceipt, an féioip leir an puo ro “*deanam*” (agere) mar fear, mar capall, mar peann? Má’r féioip leó, anhran tá daonnaét nó “*capallaét*” nó “*peannaét*” ionnta (esse). Nil an daonnaét rrl., i raogal eile. Tugann na céadópaða fir dúinn, Socratér, Euripodér, Διρτεioér — éionn ár rúile iad. Déantar pictiúip anhran ar an ríltin. So rí ro nil aét fíunne donarac ann. Soilirgeann an aigne feaðmac (intellectus agens) an “*τ-ιοmlánoc*” (cúip i gcár anhró, daonnaét) atá i bpicúip an tríltin i gcómar an aigne cumarais (intellectus possibilis) ašur ra “*rolur*” tuisgeann an aigne cumarac a cúppóip féin (an τ-ιοmlánac). Sin é an truíge ina ndoentap an obair (modur opepando) i gcúipra an feara. Tairgeann na céadópaða na cúppóipde donaraca — fir áipite ra rómpla. Anhran tagann an ríltin i bpeidm ašur ina diaid an aigne feaðmac (ar nó’r lampa de féip Tomáip Naomta). I ndeiread na rcpibe do-geibheann an aigne cumarac fíunni iomlánaća; ip iad ran ip eolairdeac ann. Sin é teagarc Διρτοτλερ féin.

Ní raib na cúppóipde iomlánaća i raogal fé leir, ní raðadar i raogal na gcéadópað mar (quâ) iomlánaiz ó’r puo é nárb féioip do rna céadópaðaib aét cúppóipde donaraca a tuisrint. Aét bíodar i raogal na gcéadópað clúduizte ’rna “*donaracaib*”; níor b’féioip leir na céadópaðaib iad a tuisrint mar geall ar an gclúdac aét do tuis an aigne iad ašur é aš obair, mar a connacamar roime reo. Ní féioip leir an rúil “*daonnaét*” dfeircint, ní féioip leir an gcluar é do cloirint, ní féioip leir an rpon é a bolad, ní féioip leir an dteangza é a blairead, ní féioip leir an méip baing leir. Ip féioip leó go léip tuisipre a tabairt ar Socratér féin, aét ní tuisro ríad an daonnaét atá ann. Tuisgeann an aigne é, ámtac, mar tógann an aigne feaðmac an clúdac de. Sin é an léiphear a pinne Διρτοτλερ ar tíoip na nídear ar tíoip an feara ašur leir an ngearpicúntap ro caipmíio beic rápta anoip.

II—ANAMEÓLAIBEACHT PLATON.

Dubairt Platon go scoinnuirdeann anam an duine irteig ina corp dála carbadairde ina carbad. Dá réir sin, is trío an scoirp a fásann an t-anam a pian ar an raogal ro — (anima utens corpore). Is é seo an t-anam réarúnta (rationalis) a dté ina fochair seo tá dá anam eile a baineann leis an scoirp féin agus a gheibeannt bair i n-doinfeacht leis, — an t-anam mianac (anima appetitiva) agus an t-anam laránta (irascibilis). Ar an dtorad aithnígtar an crann, agus is é torad an anma réarúnta, eólaibeach is a leitéro. Nuair a bíonn fear canncarac, feargac, nó ar buile is é an t-anam laránta atá ag obair, agus nuair a bíonn dúil aige i n-don rud, cuir i gcár, airgead nó bia, is é an t-anam mianac fé ndeara é. Do réir Platon, freisin, coinnuirdeann an t-anam réarúnta ra ceann, an t-anam laránta ra cléib agus an t-anam mianac ra zoile. Is deochair a tuisirint ar reibinnib Platon an trí taoba den anam céadna iad ro nó an anam ann féin gac ceann aca. Deirfeann an tOllam Mac Donnghara, Colairte na hOllscoile, i mBaile Áta Cliat, gur anam ann féin gac ceann aca: is móir an t-eólar atá aige-rean ar teagairc Platon, agus réirteigim leis.

NEAMHARBACT AN ANAMA.

Bí beata ag an anam rap a dtáinig fé irteac ra corp, agus tar éir bair an cuirp, ní éagann an t-anam. Dá mbuó rud é gur caic fé tréimre bdearac, fudáilceac ra traogal ro do-geobad fé a aic ceairt rna flaitir amearc na noéite ariirt. A dté dá raib fé oic, mí-bdearac, caicreac fé teact ar air i scoirp ainmde éigin, i scoirp gadair, cuir i gcár, nó i scoirp péirte.

Ní bfaigiró an t-anam bair i n-don corp, fé rceal é.

Ir é an deimniúgadh a tugann Platon dúinn ná:—
féad ar iudaí an traoisail reo agus éirir go mbaineann
le gach iudó galair ppeirialta a marbhuigeann é, uair
éigin, bheoiteadct le corp an duine, meigs le marann
agus mar rin. Cad é an galair ppeirialta a baineann
leir an anam? Peacad. Adct ní marbhuigeann peacad
an t-anam. Tá ré beo tar éir peacad a déanam. Nuair
ná marbhuigeann peacad í, ní féidir í a marbúgadh. Ir
ceart dúinn a tabairt ré ndeara go raib Platon níor
tuigriónaige 'ná Aristotles ar neammarbaect an
anima.

III—béaseólaitheadct platon.

'San anam tá trí taotha, agus ní mar a céile gach
taobh aca. Ir tabaectaiige an t-anam réarúnta 'ná an
dá ceann eile. Bíonn an dá ceann eile míréarúnta
go minic, agus eun an duine go léir a cur ar a leir
ir éigeann do rna trí cinn aca comioibhuigadh le n-a
céile. Ní déanfaí an beart go mura mbeadh go mbíonn
an t-anam réarúnta i gceannar agus an dá ceann
eile umal dó. Dá bpiis rin ní ceart d'aoimne beit
"mianac" ná "laránta" tar réarún. Ní ceatuiigte
dó, leir, eolar a lois ir maectnam a déanam ar an
bpiinne ir ar an áilneadct ir ar an Maitear agus san
don biadh a caiteam — ní déanfaid ré rin an gnó i
n-aon cor. Tugann "béara" irtead annran eun an
"comioibhuigadh" a maigluigadh. Veró fear cóir an
fáir ir a comioibhuigeann na trí taotha den anam go
cnearta le n-a céile, adct nuair a tógfaid ceann aca
air féin obair don éinn eile a lot annran do déanfaí
éagcóir.

IV—politióeadct platon.

Leigimro ra "róblaect" cúntar ar an Stát ir fearr
agus feallram mar uadctarín innti! Adct ir léir náe
féidir na cearta a tairgeann Platon ran leabar rin

a cup i bfeirém coróce. Tug ré féin an méiró rin fé n-deara agus cuirpeann ré ríor ar “an d’ara r’át ir fearr.” Uiréi-rean déanpamíto reirúdaó anoir. Do bí an duine marí fompla aise agus marí ir léir dúinn ón anameólardeáct tá trí taoba den anam ra duine. Ar an gcuma gcéadna, tá trí páirt ra Stát — na huáctaráin (ar nóir an anma réarúnta), na raiđoiúirí (ar nóir an anma laránta), na ceannuiréite ir na rcológa (ar nóir an anma míanais). Déanann na huáctaráin obair an Stáit le n-a gcóinaáct ir le n-a n’gaoir, na raiđoiúirí le n-a n’gairce ir le n-a neart. Coúigeann na ceannuiréite ir na rcológa na daoine le biaó, le héadaise, le lóirtín, agus déanann ríad a gcuid oibre don Stáit ra trúise rin. Deir an Stát go maíe cóir, agus ar a lear, nuair a déanann ná huáctaráin na dlígeite le cónaáct, agus tugtar “coiríom na féinne” don r’eacaá. Áct cairíro na raiđoiúirí a d’áir d’úteair a córaint go calma ar an namad amuis ir ar méirleacaíó ir’is. Ní foláir do luét tionnrcaíl a gcuid oibre féin a déanam, na dlígeite a cóimeáó, agus cabruđad le n-a raiđoiúiríó. Ní ceart d’áon d’ream aca cup ir’teac ar an n’ream eile. Deir an Stát go breáđ láiríir nuair a tabarraró gac taob aca aise dá cúir féin den obair — rí reo ar gcaira, “an cóirpáirtiuđad” den anameólardeáct.

Ir iongántac an r’éal é le hinnrint, áct go deimín ir ríor é, gur áear Platon na reir’teanna céadna a leirgeann cumannóirí oir’a gur ab íad féin a áear íad le n-ár linn. Do b’ é tuairim Platon gur ceart earraróe, airgead, biaó an Stáit a cup le n-a céile cún learuigite na n’daoine go léir, mar ná tiocraó don maítear d’óib ar “reilb donaraá.” Ruó eile óe, d’ubairt ré gur fearr an abairt “gac a bfuil agat ir liomra é r’reirín” a cup marí dlíge ar an Stát go léir ionnar gur le n-a cómarraín cóir maíe leir féin a tíg, a cúir bíó, a cúir airgíó, r’ead agus go ríú a míná. Ní gáda dúinn reirúdaó a déanam ar na tuairimíó caíte rin. Ir

pollur go bfuilro beagáinín reanra. Sin cúntar ar
 dóilritheáct Platon.

.

Níorb féidir linn aét na rudaí móra i bfeallra
 Platon a reirúdaó 'ran airte reo. Dá reiribéi a
 feallra go léir i nŠaediš, buró breas an ruro é i
 zcomair litreácta ip léiginn Éireann Óige. Aét
 "tá an lá zeal as teáct," buirdeácar le Dia, an lá a
 déanfar an obair rin asur obair eile nac é. Má
 táirbeánann an airte reo i n-aon cuma sur féidir
 an Šaediš a cur i bfeiróm i zcúrraib feallra, ní
 raotair i n-airteair é.

Ip domáin na rmaointe a cur Platon ór comair an
 domáin asur dfeillriš ré do rna feallramanaib a
 táinš ina diairó an trliše a bfeairí cun na řirinne a
 baint amac. Dubairt Cant sur feallram úzdararac
 Platon, aét ip dóiš linn ón nóř a cleáct ré sur
 cioraibe é, an céad cioraibe ra domán, aét Parmenóer
 amáin, bfeidir. Do reirúduiš ré zac feallra a táinš
 roim a linn, feallra Šocratér ip teagaré Parmenóer
 go rpeirialta. Do táirbeáin ré cad ab řirinne ionnta
 asur cionnur a euadóar amuža. Annran do cur ré a
 feallra řém le céile.

Ip mó řear tábaáctac a lean feallra Platon. Ip
 féidir linn i dfeircint i litreáca řoil llaomta asur
 reiribinni na nditřeáca. Tá a rmaointe le řažáil
 i nšac litreáct ra domán aét ní cuirřimio řior
 den turur ro aét cúpla ceann ar an "Aitřur ar
 Ériort:"—

"Dair ip ead mian ar zciorde do cur inřna
 neitib atá as imčeáct uainn ar coranditře asur
 řan bhorřužad cun na háite ina mbeiró doibnear
 Šiorřuirde asainn, asur go břanřaib ré asainn."

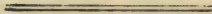
"Asur ní hi zciorde an duine colnairde atá an
 ruaimnear le řažáil, ná i zciorde an duine go břuil

Δ μίαν ἰνῆνα νεϊτίβ ἀτά ἰαρμυίγ ὄε, ἀέτ ρα ἑμοίθε
 ἕο βῆυιλ Δ μίαν ἰ νεϊτίβ ρριορμωάιλτα.”

Νί εἰνῆμῖο na loéta ἀτά ἰ βῆελλῆρα ῤλατοῖν, ἀέτ
 μοῤρμῖο an méro Δ μῖνε ρέ Δρ ρον λέίγῖνν an ὀομῖν,
 Δῖυρ ὄά ἕαίτῆρῖ ἀρῶάν Δρ an τῆίγε ἰνα ἠῶεῖαῖῖ
 ρέ Δῖ βάλκαερεῖαέτ ἰ ἑαοῖαῖ na ἠῖῶεῖ ἰρ εεῖρτ ὀῖῖν
 εῖῖνῆεῖῖ Δρ εῖῖῖῖῖ na βῆῖῖῖῖῖῖ ὄά ἠῖῖῖῖῖῖ:—

“ Μῖρ ἠῖ βῖῖῖῖ ρῶῖ ἕῖν loéτ,
 Δῖυρ βῖῖῖῖ ὄά loéτ ἰ ἠ-ῶῖῖ ρῶῖ.”

moῤῖῖῖ.

φιλοθεός

CÚIS CÚMA NA MUMHÁN

Marbna Tomásíur míic Cuirteáin, — Méara a gúir Céad-
feair Cóircaige, a gúir ceann feadhna deoinlaocrao
Cóircaige, — o'fúlainz dúnmarbhao le feallbeart
Sacranac, ar an b'fíemao lá o'feabhra, 1920.

Cúir cúma na Mumhán 'r a dúnliur doirta,
Ó Siab zeal zCú zo duhadnoic b'éarra,
Ó Aba na Siúire zo ciunáirib léanloó,
Ó Daingean Uí Cúire zo Cúm na nÉaga.

Fát a gcearna 'r a n-angair o'f léir dam,
Táir rin feargta, cealgta, céarta,
Ón b'fárad leatán do cairteal iné cúgáinn,
As tráét ar eactra mairb an Méara.

Blátzar, beacanta, bapráimail, b'érad,
Áluinn, acmuinneac, amra, doibta,
Cáilmea, ceannarac, carctannac, caomnac,
Dáilteac, dearbta, i mbeartaib le daonnaét.

A lám níor éparca ó tabairt na déirce,
Don fánao dealb bí i o'tearcamar béile,
Éadao aice le cairce don taob noét,
I' an méro do glacrao do fearceao zán r'péir (

Níor cár dam aicint ar dealb na r'péarta,
I' ar páil na hanrao, do raçar ar néallaiib,
Zur gearr uainn ama, i' atarrao r'céala,
Nó bá' rin fearoa de maicib na Féinne.

Fáir ag earraib na habann le céile,
 Is rán ar céatraib saé macaire, ag géimuis,
 San blát ar épannaib ná cantan mionéanlaic,
 Aét cáclac saís ag reabaic i ngeasaib.

Is spánna an máirís reo ar maidin ar rhoébur,
 Is páraim earcepa ar taitneam na spéine,
 Ní rám don gealaic, do dallas a laomaó,
 Nuair fágaó catair geal bárra san méara.

Mac Cuptáin folláin péitglaic,
 Mac is máb den árofuil saeólaic,
 Níor bfeair do bároaib i n-áitneab férdúim,
 Mac do bfeair i gcáitib raora.

Bí ré teann le namair do átréine.
 Is bí ré ceannra i n-am an férdúic,
 Bí ré ffreagraic, feallraimac, léigeanca,
 Ar rúige saé leara cun teagraic na féinne.

Oé mo nuair, is nuair na gcéadta,
 Nuair tar fóir, na n-ós, na n-aorta,
 Ar gciorraic lógmar, ar lócrann laomaó,
 Do dul ar feócaó i bflór a raogaic.

Mac nár meabruic cam ná claontar,
 Mac ba leabair meabair is éifeaét,
 Mac mar Sóllam, so follur i gcéill glain,
 Is mac mar Sóllam, ar cornam na héireann.

Is iomra fáir is dáim le héifeaét,
 Do bí ar an dtáim ór fáir an méara,
 Dul do n-áitneam ba bearna féir liom,
 Mar fuairar rtair ar a lán do dtreicib.

Cúaróe cáitmar, láirir, léadmaó,
 Ruiróe dána i mbearna an baogaic,
 Tigeamaí rtaic nár táir a dtreicé,
 Is do mar ar bároaib lánúro féada.

Saoite roema le forar a mbéirte,
 Laoic ba lonna ir do b'oiróire tréite,
 De ríolrao' borb na Scotac do b'aopta,
 Ir sur trí n-a b'folai' do folcao' ó p'réim é.

Ḡaol na ríogmac ríog'oa raonmar
 De f'aoptclann Mílea' ar o'rigea'c tar tréanmuir,
 Le laoc'ar lionmar clai'beam ir ḡeaḡa,
 O'aim'oeoin o'rao'oea'c ḡaib ríog'a'c na héireann.

Ḡaol Éibir f'inn, an r'irre'ar crao'ba',
 Ir Éibear mac Ír, ir ar lion o'a p'réamaib,
 Éibear Scot ba ḡro' ar éa'c'iaib,
 Aḡur Éibear ḡlun'fionn úrclúma'íl éa'c'ac.

Ar r'ioe'c Uḡaine M'oir ba e'oir é e'a'o'cup,
 Ir Laoḡaire Luire, do tuit le Caol m'breáḡ,
 Ir Labrao' loing'rea'c tuḡ r'um a héirinn,
 Ir o'ér' cap'a' do ar'ir fua'ir ríog'a'c na héirge.

Oilioll Áine, bí táit'ce i nḡaol leir,
 Ir Oilioll Molt, ḡo b'lorco'c laoc'ca,
 Ir Oilioll M'oir, fear pó'pta M'ér'obe,
 Ir Oilioll Óluim na n-oir'bea'rt n-éa'c'ac.

Ir a mac Eóḡan M'oir na mbéimeann,
 I Máḡ Mucruime do ḡoinea'c le b'éinne,
 Ḡaol Uí Doinna'íl, ba e'oir'rea'c tréim're,
 Ir C'iril Eóḡain ná'p e'oir a o'tr'éirgean.

Ḡaol Suibne, ba r'í ar Éirinn,
 Ir ḡaol Uí Caom', do r'íolrao' Éibir,
 Ḡaol Fáilbe Flóinn, ná'p t'im ra r'p'éir'ing,
 Ir tuḡ Cealla'cán Cairil a ceangalaib o'ao'pa.

Slea'c'ca Cúinn do bí i nḡaol leir,
 Ir r'ioe'c Eoc'ar' f'inn den tr'íolrao' e'a'o'na,
 Ḡaol M'ic ḡur'oir, ir muinnt'ir Raog'allaiḡ,
 Ir Úḡearna'ín ruairc Ó Ruairc ón m'bre'irín.

ʒaol donʒuir ʒairil, ir ʒatail ir ʒéridim,
 Ir Clann ʒon Mara na ʒbalairtác n-éarca,
 ʒaol maolʒeaclain a tʒearcair Tuirʒériur,
 Ir laocraó ʒairce ʒun Raite na mbéimeann.

Uí ʒriain ara, Uí ʒeallairʒ ir Uí ʒléiriʒ
 Ir ʒriain ón eatairta, taca na tʒéine,
 ʒriain ʒinn coraó, mac boʒb ʒinnéire,
 ʒuair ʒiar ir coʒrom ir cornam na héireann.

ʒaol ʒairʒ na mainirʒeaó, ir ʒac ʒarrataó ʒé rin,
 Clann ʒarrta ealla, ir ʒoir mainʒe ar ʒac taob oi,
 Clann ʒarrta Riabaó na ʒriabʒros n-aoimair,
 Ir ʒomnaill ʒiaóaire amair ó ʒéarra.

An tan do ʒí an ʒaol ʒeal tʒaóca,
 aʒ luét an ʒill do ʒaol na pléir leir,
 ʒa élor le ʒioc le ʒoinʒe an lae teacé
 ʒol banʒide on ʒoir ʒo céile.

An ʒol aʒtuairé ʒe ʒriuaó na maolénoc,
 Ir an ʒol anʒear aʒ teacé ʒon céatna,
 An ʒol anoir do ʒrit ʒo ʒraóimair,
 Ir an ʒol amair ʒo ʒian ʒa méala.

Do ʒoil ʒlióna ériónna ón léitériairʒ,
 Ir do ʒoil aoirbill le ʒioʒnar léir-ʒe,
 Do ʒoil áine 'n-a náruʒ ʒéin air,
 aʒur ʒiómna árra ároénoc ʒréine.

Do ʒoil an laoi ó ériore ʒan tʒaócaó,
 Ir ába na ʒriore aʒ ʒul ʒior ʒá héileam,
 ába na ʒuire tar coimʒe ar caolcaib
 An arʒairóin ar taob ʒaile aóó teap.

Do ʒoil an ʒannna leabair, na méitʒreac,
 aʒur ʒoil ʒionnaba, aʒur ába na ʒclaoaó,
 ʒoil an leamain, aʒur ába na ʒéile,
 Ir ʒoil an Ruacáca le ʒuairtan ʒéarac.

Ξοιλ Όύν Ήρρε, Όύν Cιτιλλ, Όύν Cléipe,
 Ιρ ζοι Όύνα Όυιλζ το cluine' i n'Όύν Λαοζαίρε,
 Όυηλαρ Ξυαίρε αζυρ Tuat na Néallaé,
 Ιρ το ζοιλ Όύν Subaίρε i τυαίρεαίρτ έίρεανν.

Τά Δέτ na nΌζ le bρόν αζ ζέαρζοι,
 Ιρ Δέτ na mΌρόν τά πόρταιβ ρεέρότε,
 Δέτ na ζClóc ζαν clóc le céile αιρ,
 Ιρ ζοιλ Δέτ na nΌρ ζο ζτορ τον Cléoviz.

Loc Cuiteáin το βάδαδ a héighe,
 Ιρ cloir ζleann Cápta ζάιρ on Léantloc,
 Níl loc le φαζάιλ nάρ άρτουιζ ζέιμζοιλ,
 Ó Cuan Pionntπάζα ζο bán Όinn έαδαίρ.

Níl cluain na cúil na τριύέα céαα,
 Δι ρυατο ζαé cúiz το cúizib έίρεανν,
 Όαρ Όυαé, nάé τυδαé ζο ρύιζτε i n'όέαριαιβ,
 ζο τυαδαίρετa i bponze 'r a ηζνάιρ μαρ τάλ
 τυδ.

Δη ζοι ταρ éác ba έρμάροτε τ'έίρτεαéτ,
 ζοι a máηla máná 'r a céile,
 ζοι na leand i n'áice, Ιρ bí αζ ζλαοταé αιρ.
 Ιρ mo έρεαé τinn τυαιζεαν, níορ φρεαζαίρ ρέ
 i n-αονέορ.

Ιρ έρμάροτε Δη ορνα Ιερ έοραιζ mo ρεéal-ρα,
 Ιρ τ'φάζ me τυοίέα τυοιλβιρ τ'έαριαé
 Όη τυάρε το cloirεαρ níl ροναρ im b'péit'μβ,
 Τάιμρε κορτα, αζυρ ρτορραο ó'ρ έίζεαν.

Mo éár Δη ρυδαίρ ρεο Δι έριύέαιβ έίβιρ,
 Όειρ τάιντε τυονζ i n'όύιρε cléibe
 Δι mbláéζαρ úρ, i n-úιρ ζαν τέαρηαή,
 Cúιρ cúηa na Muñan 'r a τυúητιρ αορτα.

An Ceangal:

Sin oclán go diombádaé a sur zolaréa cruaidé,
 Ar gac rriáir ip corrlána tá i gCorcais na zuan,
 An fear áluinn beir táitce fé clocaib i n-uais,
 Tomár zeal porránta Mac Cuptáin uair.

“ZAOI NA NZAEÜEAL.”

A péarla a féile

Az iarrairé mo leabair—“Dánta doðazáin Uí
 Rataille”—a bí ar iaracé uaim tamall farair
 an ceair.

A péarla na féile, ar a tairce na n-ós,
 A péiltean ip péilteannaé taitneam ip cló,
 Ip é éiracé an méro reo do éanam it éomair,
 Tu téacé éuzam go réanmar 'r mo leabair it dóro.

Ó'r léir duit zan baorraé zan blaðairacé beóil
 Sur tu an t-sonfear ra taob ro go farofinn do an
 treóro,

An raotar úo doðazáin, ip é eazaréa nóó,
 Fuapar péimé le géill dam ó farair zeal óz.

Mar véarparora an méro rin de azallam éóir,
 Az véanam an éilim ná bacrainn go fóill
 Acé sur léir dam an téarma beir fará go leór
 Cúin beir léigte fá fé azat ó barrá go tóin.

Δρ αρ λέιζιρ-ρε δε τέερ ιρ δε φεανούρ μόν,
 Δρ τρέανφύστιβ δορτα το φεαρμίν ι γκορίνν,
 Σαε φέρεφουαδ céimeac ιρ α η-εαέτραί λεό,
 Νί ζέιλλφινν τον μέρω ριν ζαν μο λεαδαν βρεαζ
 νόδ.

Mac φέαναρα α ζιλέαρ ρκοιλ μιάζ Σεαναιρ να ρλόζ,
 Ιρ Σαοι Σλαρ το τέαρναμ όη ναίτιρ νιμ beo,
 Έαέτα μιλέριυρ, μίic διτε, μίic θρεοζαιμ,
 Νιορ θ'έιριε αν μέρω ριν im λεαδαν βρεαζ νόδ.

Ιρ Λαοζαιρε Λορε Λαοέτα mac υζαιμε μόνιρ
 Ιρ Καοι μθρεαζ δά έιρ ριν αν φλαίτεαρ το τόζ,
 Ουν ζο η-έαζραδ ζαν τρέαναρ ιε Λαδαν ι ηζλεο,
 Ταρ έιρ τεαέτ ταρ-τρέανμυιρ ό φρανζαιβ αρ βόρω.

Δά λέιζφά αρ ηέλεη βα ταινεαμαίζε ρφó,
 Ιρ μαρ φέαν ριρε αν céαδ φεαρ το céανζαιλ léi αρ
 οτόιρ,
 Ιε φραοέ έυταέ Σφρέαζαέ δά θεαρκαδ ζυρ νόζαδ
 Αν Τραε τοιρ να καορταιβ ιρ να ειαδαρ εφίον ρμόι.

Νό Δέιρωρε έυιρ έαδ αρ μάε ηεαρα ταρ ρόιρ,
 Ιρ δά καοίμναδ μαρ έαζαδαρ φεαρκαοιη έρφóδ,
 Ιε θέιρτιη αν ρέιλ ριν τέιζεανηη καλμμάε Ρόιζ,
 Ρά δέιη κοιμριε μίερόβε ιρ α ζαρραί ρλόζ.

Σεάλα Ριοζ θ'φείριη ιρ α αρζαιη beó,
 Ιρ ειαοηαδ α céιτε ιε Mac μάειλ να μθó,
 Ουιρ léan τουθ αρ ζαεθλαιβ ιρ θρατα τουθβρόηη,
 Ιρ εφέαέτζοιη αρ έιρηνηη ηάρ έηεαρυιζ δι φόρ.

Ουνη Céαδκαταέ τρέαντρεαφαέ αςμυηηεαέ μόν
 Ιρ δά μέρω α έυτο Λαοέαιρ μαρ βαρραδ α ρέορ,
 Ταρ έιρ να ηθειέ οτρεάηζκατ δε ρραραινιθ τεό
 Ιεατ έιρεανη ζυρ θ'έιζεαν το ταθαίρε το Εόζαν.

Όάιλ Ρέαδα να ηΐρεαυν ιρ κυρο Αλβαν Ιεό,
 Ιρ να ηέαλλαιγ το τέαρηαυή ό Εαδαό ηήυιγε ηθεοΰαιη,
 Α οτρείτε γο λείρ έυρ αρ ηεαυρηαυ ηόμιαυ
 ηιορ ρεάτ ηιομ αν μερο ρην ρεαό μο λεαβαρ βρεαγ
 ηόο.

Αρ αν μερο το υειη Σειερρηαρ υε έαυταυρεαόό έοιρ,
 Όοιέιτεαρ ιρ έείτιηη ιρ υά η-αβρηαηη ρόρ,
 Σεάλα αρ ηηαό Ιαροη ιρ Ιομηα αν Όιρ
 Λεαβαρ Δοΰαγαιη ηί υέαρηαηηρε αρ ηαλαρτυγασό
 Ιεό.

Αη τρεαηηιλε τρεαυηυιγρεαό ταγαια ι ηγλόρ,
 Σαορηέαρ να ηέιγρε ι ηγρηαοαυ η' η ι ρεόρ —
 Ειγερ έλαιρ Ειγερ αν ηαιρ ηεαρηαυ ηέ υεο —
 Ιρ Ειρεαυηαό γαό ταοΰ υε γο βαρηαιΰ Α υηόγ.

Ειρ-ρε Ιεμ υηέιτρηΰ αγυρ ηρηεγαιηρε υόιΰ,
 Ιρ ηά ηέιηιγ αρ Δοηέορ Α ηαρηαυη ορη ρόρ,
 Ηαη υα υαογλαό υά ρέυεαό αν ηεαρηγ ημ γλόρ,
 Γο η-Δορηαηηη αν τέ ρην έυιρ γαηγαιο ημ ηέοη.

Δότ αρ ηαογαιαόόό ηά υέαρηαηηη ηιορ υεαρηαυ Α ρόρη,
 Ιε ηέιηη ηαίτ υοτ έρηέιτιΰ ιρ υοτ ηαηαρ γαη ρηόλ,
 Ιε Ιέιγεαυηαόόό ηίλ έέιηη ορη αγ ηεαρηαιΰ ηα έοιγ,
 Α ηέαρηα να ρέιηε ιρ Α έαιρηε να η-όγ.

“ΓΑΟΙ ΝΑ ΗΓΑΕΨΕΑΙ.”

TOIRÛEART NA MÁTAR

Maroin meala Cársa 'r easó táinig Séamur cuḡam,
 An macaom aicir áluinn ba bhréagta reém ir ḡnúr,
 ḡar ir rmoir mo énaím é,
 Laet mo mama aicir táil mé,
 'S ir fairring ḡar mé ḡráó ar mo fárfear ceana ciúin.

Asur táinig m'oirre ḡléarta in éirde cata 'r áir,
 'N-a émoir fé élardeam ir réalta ḡo péarlad ar a
 bhrágaro.

Ba foillreac domhinn a réirreor,
 Ói meróir 'n-a aḡaró ḡo ḡléineac.
 Asur faḡairc i bperóm 'n-a léircoirp ppar néata mear
 ḡan cáim.

A lám im lám, 'r lem béal cúir a béal ba mílre pḡḡ,
 Do ḡaró ḡo mánta béarac, ḡan rpreir i ḡcaoró ná i mbpón
 "A mátar, rlan ḡo héas leat,
 Ó tá mo ḡráó dom éileam,
 'S i tnáirde ar lár aḡ méirlis ḡo tréiclas tinn fi ceó."

Ní rcairre éom hḡḡ liom, a rtor ra rúin mo cléir
 Tá banba 'n-a nócar aḡ rloigte ḡpiordear tréan.
 Scairre rúo ran foirne
 Na ngallapoc tar bóena,
 Ir fan lem aicir ḡo reóirar i ḡcomrainn me ra ére.

Do taróbris dúinn an Dé-bean ḡeal máoróa mílir bán.
 Do foillris ḡaete ḡréine ina héadan lileac lán,
 Radarc a rúil truaḡbéileac,
 ḡan aighear ciúin na héirteac,
 ḡo demhín boir truaḡ im ae ionnam dom éirinn ainuir
 áin.

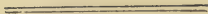
Scaoilear uaim mo buacail, mo rtuairne léi cum áir.
 Do díreáir pé ar a dualgair go huairal péir. San réat.

Do finead é ra tuairgair,

Act ríolruis laóera ón mbualad,

Ir dá ngnídead a réiltean d'fuarcailt níor b'fuat
 uiom féin a b'ár.

an file fuar.

PB
1201
G3
v.2

Gaethe gréine

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
